

Teklo je leto 2016

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze
za tretje življenjsko obdobje

Teklo je leto 2016

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje,
združenja za izobraževanje in družbeno vključenost

Ljubljana, januar 2017

Teklo je leto 2016

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Uredila Dušana Findeisen

Oblikovala Vanessa Pipan, Karina Sirk

Naslovnica Ana Kovačič. Olje 2016

Izdala Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje,
združenje za izobraževanje in družbeno vključenost
Poljanska cesta 6, SI-1000 Ljubljana

Tisk Pancopy printstudio Ljubljana

Naklada 100 izvodov

ISSN 18855-8569

Dragi bralci,

Za nami je leto 2016, prav je, da zdaj nazdravimo novemu, kot je to storila na naslovnici rosno mlada slikarica Ana Kovačič s podobo kozarca in vina v njem. Trudili smo se, da bi naše elektronske novice ohranile govorico in navdušenje prvih let; da bi vas popeljale v svet slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje in njihovo mrežo. Želeli smo, da bi se univerze in druge organizacije za starejše medsebojno oplajale z znanjem in spoznanji. Da bi študenti in mentorji spoznali, da lahko s svojim znanjem vstopajo v življenje lokalne skupnosti in jo so-oblikujejo.

Želeli smo prikazati, kaj se dogaja v naših in drugih evropskih mestih in projektih.

S projektom Digitalna Donava smo potovali po obdonavskih državah, se sprehajali skozi njihovo izobraževanje odraslih. Prav posebej so nas razveseli projekti, ki dajejo besedo zelo starim, saj je današnja družba znova na preizkušnji. Od tega, kakšno mesto bo dala zelo starim in prebežnikom, bo odvisna njena humanost.

Poseben poudarek smo dali novemu raziskovalnemu področju, ki se je izluščilo iz našega dela: filmu in njegovi vlogi v izobraževanju odraslih. Filmu, vizualnim podobam, ki nam linearno mišljenje spreminjajo v utripajoče, tudi fragmentirano. Veseli nas, da smo skupaj z Andragoškimi spoznanji, znanstveno revije Filozofske fakultete v Ljubljani, »zagrizli« v to jabolko novega spoznanja in okusa. Povzeli smo bistvene teze s konferenc, seminarjev, okroglih miz, poročali o lastnem sodelovanju na njih.

Dali smo vpogled v to, kaj se dogaja na polju politik, kako te obravnavajo dejavno staranje. Poročali smo o umetnosti, književnosti, filmih, ki se ukvarjajo s starejšimi.

Morda nismo odkrili kaj prav posebno novega, a svoje delo smo opravljali pošteno, kritično-analitično vsekakor. Upamo, da smo tako še bolj utrdili izobraževanje starejših v Sloveniji. Bodimo ponosni nanj! Celostnega izobraževanja starejših v drugih evropskih državah ne poznajo; izobraževanja, ki bi temeljilo na raziskovanju, ki bi načrtno prinašalo spoznanja in delovanje za razvoj lokalne skupnosti, ki bi bilo posvečeno družbeno angažiranemu izobraževanju in zagovorništvu starejših, osebnosti rasti, ki bi bilo v pomoč pri igranju socialnih vlog in razvoju profesionalnega prostovoljstva starejših, takšnega, ki zahteva nenehno učenje, izobraževanja, ki bi imelo pred očmi en sam cilj: *ohranjati dostojanstvo s kulturo in vzgajati razsvetljene starejše državljane za njihovo osebno in družbeno življenje.*

Dušana Findeisen, urednica

V očeh avstrijske nacionalne agencije je ForAge v vrhu najboljših Dunaj, januar 2016

ForAge je evropska mreža tistih, ki so že dolgo in uspešno na področju izobraževanja starejših odraslih, ki so orali ledino ter ustvarjali izobraževanje starejših v svojih državah in nazadnje skupaj zgradili spletno platformo za to področje z raziskovalnega, strokovnega, praktičnega vidika. To je že drugi evropski projekt, deležen podpore Evropske komisije - v katerem je Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje partnerica - ki je prejel nagrado avstrijske nacionalne agencije.

Lejko po madžarsko. V Pomurju nova UTŽO Rakičan, januar 2016

Mreži Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje se je pridružil RIS, Dvorec Rakičan. Nova UTŽO ima izobraževalne programe, ki jih organizirajo starejši strokovnjaki za starejše in v sodelovanju z okoliškimi lokalnimi organizacijami, kot so turistično društvo, Društvo žena Odranci in druge. Doslej je bilo v programe vključenih 75 starejših študentov, ki so pridobivali splošne spretnosti (jezik, računalništvo) in spoznavali zdravilna ter aromatska zelišča.

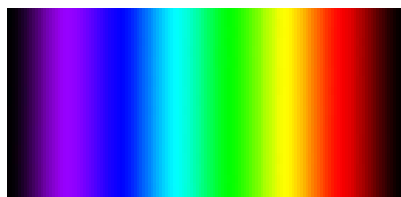
UTŽO Ilirska Bistrica v raziskovalni nalogi. Prihajajo tudi s podeželja Ilirska Bistrica, januar 2016

V raziskovalni vzorec je bilo zajetih 85 oseb, 60 % moških in 40 % žensk. Zanimivo je, da se izobraževanja udeležuje več (50,59 %) oseb s podeželja kot iz mesta Ilirska Bistrica, morda zato, ker je vrstnikov na vasi manj kot v mestu. 52,08 % študentov/tk UTŽO živi v družini skupaj z zakonskim partnerjem/ico, 39,58 % v razširjeni družini. V samostojnem gospodinjstvu živi 6,25 % vprašanih, v domu starejših 2,08 %. Večina (49,41 %) njih se je v času poklicne dejavnosti izobraževala, kar potrjuje tezo, da je za izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju potrebna predhodna kontinuiteta. Če se nekdo kot starejši delavec ne izobražuje, je manj možnosti, da bo to počel po upokojitvi, trdi Nataša Ujčič.

Več: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/UPES/ujcic1285.pdf>

Intenzivno usposabljanje za presojo sindroma Irlen na UTŽO Ljubljana

Na Inštitutu za disleksijo so usposabljali za presojanje skotopične občutljivosti Ljubljana, 22.-30. januar 2016

Na Inštitutu za disleksijo (sekcija Slovenske UTŽO) je potekalo prvo formalno 26-urno usposabljanje specialnih in rehabilitacijskih pedagogov, socialnih pedagogov in učiteljev iz vse Slovenije za presojanje skotopične občutljivosti. Gre za tako imenovani sindrom Irlen, ko umanjka ena ali več barv v spektru zaznave, zaradi česar vizualni korteks vidne signale zaznava drugače, najtežje črne črke na beli podlagi. Usposabljanje je vodil *dr. Alan Penn* z Diagnostične klinike Irlen v Londonu, sam oče otrok s skotopičnim sindromom. Udeleženci so za svoje testiranje v praksi prejeli gradivo (barvne folije, priročnik, raziskave, navodila) ter dobili nalogo, da presodijo stanje štirih oseb, ki niso skotopično občutljivi in šestih, ki to so, ugotovitve pa strnejo v zaključno nalogo. Postali bodo presojevalci skotopične občutljivosti s spričevalom. Po zaključku usposabljanja je potekala zahtevna presoja skotopične občutljivosti otrok, ugotavljanje individualne ustreznosti barvnih očal, ki so lahko v večjo pomoč pri branju kot barvne prosojnice. So namreč kombinacija različnih svetlobnih filtrov. Usposabljanje je potekalo ob strokovni in jezikovni podpori sodelavcev Inštituta za disleksijo. (Vir: Ana Krajnc)

DnevnikDnevnik

Z Dnevnikom člani študijske skupine Novinarstvo vstopajo v družbo Ljubljana, januar 2016

Članki študijske skupine Novinarstvo z UTŽO Ljubljana bodo odslej vsak mesec v Dnevniku na strani 60+. Člani skupine se pojavljajo tudi v radijskih oddajah, revijah Vzajemnost in Ženska, zdaj redno tudi v Dnevniku. Pišejo o tem, kar pritegne njihovo pozornost. O sošolcu, študentu, ki je na UTŽO naredil prve korake na njemu dotlej neznana področja kot so računalništvo, novi mediji, novinarstvo, transakcijska analiza in postal novinar, ki v dnevnikih in specializiranih časnikih, skozi bloge itd. spremlja dogajanja na področju starejših; o tem, da stari starši gojijo (družbeno obrobno?) vrednoto odnosov in prenašanja kulture, pišejo o sebi in drugih. V njihovih člankih ni zaznati stereotipov, marveč življenje. Pomembno je, da so starejši v nacionalnih medijih in ne le tisti za posebne družbene skupine.

Zgodba iz časov sanj in noč mrzla za sedem dingov. Bili smo v Enajsti šoli Ljubljana, 5. januar 2015

Prostega sedeža ali stojišča na predavanju dr. Boštjana Pluta *V svetu aboriginov*, (2 % avstralskega prebivalstva, 300 ljudstev in jezikov itd.) v okviru *Enajste šole v knjigarni*, ni bilo. Predavatelj je pri poslušalstvu zbudil niz vprašanj in razmišljanj: o konceptu lastnine, ki ga poljedelski aborigini niso poznali, o vzgoji otrok brez prisile (a s postavljenimi mejami!), o pomenu ritualov in (religioznih) zgodb, ki jih velja pripovedovati natančno, da se ne zameriš

bogovom. O razmerjih med vladajočo kulturo belcev in slabo razumljeno kulturo staroselcev, o diskriminatornih zakonih (razen za aborigine, je stalo v imenu zakona), o tem, kako ta ljudstva dojemajo sožitje z naravo, pa tudi o njihovi umetnosti (ptiče slikajo v profilu, plazilce od zgoraj, barv je malo, ker so pridobljene po naravni poti). Če bi želeli zvedeti, kaj pomeni izraz *Noč, mrzla za sedem dingov*, ali zgodba iz *Časov sanj*, je zdaj še čas, da se vpišite v študijsko skupino *Tradicionalna ljudstva sveta*. (Vir: Tamara Jare)

Mia madre je odprl letošnji filmski klub UTŽO v ljubljanskem kinu Komuna Ljubljana, 20. januar 2016

»Velika, velika senzibilnost«. Nanni Moretti kot režiser in igralec v eni od glavnih vlog. Stoječe ovacije v Cannesu. Pozorno občinstvo. Zgodba o življenju in odnosih. Naše poročanje je kratko, odrezavo, a film je treba videti, občutiti, razumeti. To se je zgodilo tudi na prvi filmski predstavi, ki ji je sledil pogovor s profesorico *Ano Krajnc*. Filme smo izbirali skrbno. Želeli smo, da bi bili z vseh koncev sveta, predvsem Evrope, da bi podkrepili posamezne študijske teme, dali možnost sodelovanja mentorjev in študentov v pogovorih. Naslednji film *Diplomacija* je na sporedu zadnji torek v februarju ob 10.00.

Skupina in punčke, visoko nad njimi

Punčke iz cunj in njihove avtorice na razstavi na Ljubljanskem gradu Ljubljana, 9. december 2015

Skupina prostovoljk z UTŽO že dolga leta vztrajno pogloblja sodelovanje UNICEF-a in Slovenske Univerze za tretje življenjsko obdobje. Tudi tokrat na razstavi v Zgornjem lapidariju na Ljubljanskem gradu je bilo tako. "Za izkazano neizmerno veselje ob kreativnem ustvarjanju in za pomoč otrokom v državah v razvoju" je zapisano v zahvali, ki jo je skupina javno sprejela ob odprtju razstave. Na nacionalni televiziji, v oddaji *Dobro jutro*, in na VAL-u 202 je istega dne o razstavi in prostovoljstvu skupine spregovorila Milena Bratun. V letu 2016 bo skupina podprla tudi Ljubljano, zeleno prestolnico Evrope. Kako? Z razstavo v atriju Magistrata. Delovanje skupine ima tako ne le lokalne, marveč tudi evropske in svetovne razsežnosti. (Vir: Milena Bratun)

V objemu splitske noči. Foto: D. F.

Quo vadis? Stanje in perspektive v izobraževanju odraslih v Republiki Hrvaški Split, 21.- 22. januar 2016

O stanju in perspektivah v izobraževanju odraslih v Republiki Hrvaški so spregovorili udeleženci konference v Splitu (evropski projekt z več partnerji: Univerza v Zadru, Ekonomska fakulteta v Zagrebu, Filozofska fakulteta v Splitu, Andragoško društvo Hrvaške, itd). Osrednja tema je bila *profesionalizacija v izobraževanju odraslih*. V času, ko Evropska unija (in z njo naše vlade) vrši pritisk na trg storitev in ga odpira konkurenci tako kot trg blaga, je tema aktualna. Nič več naj ne bile potrebne kvalifikacije, nadzor nad strokovnjaki in institucijami? Rezultat? Pojavljajo se ustanove kot Akademija nogometa. Ali zasebne šole za fizioterapijo. Študij poteka izključno po spletu, izpiti prav tako. Odprla so se številna vprašanja: kako definiramo kompetence, ki jih moramo izobraževalci odraslih zmeraj imeti v mislih (znanje, spretnosti, poklicna morala/odnos; vse v rabi v resničnih situacijah?). Kompetenca je utemeljena na profesionalni morali, več-disciplinarnem znanju *in* spretnostih. Zidar, na primer, lahko spretno postavlja zidake, a ni kompetenten, če ne zna »teoretizirati« svojih izkušenj. Sociologija profesij/strok pokaže, da je za obstoj stroke potrebno imeti strokovnjake, stanovska društva, strokovne in znanstvene revije, institucije, specializirane za preučevanje in izvajanje izobraževanja odraslih, formalizirano znanje iz različnih virov, da ga je moč posredovati, potrebni sta družbena priznanost stroke (zanjo si je treba prizadevati) in profesionalna identiteta, potrebna je skupna kultura članov profesije. Zdi se, da so danes ogrožene vse profesije, tudi tiste tradicionalno uveljavljene kot so medicinska, juridična, teološka. »Udeležba v izobraževanju odraslih je na Hrvaškem zgolj 2,5 %, na repu evropskih držav«, so dejali, pa čeprav so potrebe po andragoškem znanju ogromne. Iz Slovenije sta se na povabilo organizatorja konference udeležili *dr. Dušana Findeisen* (Slovenska UTŽO) in *prof. dr. Milena Grmek* (Univerza v Mariboru).

Usposabljanje starejših za skupnostnega izobraževalca in premagovanje ovir Berlin, 2016

Druge uspejo navdušiti in jih motivirati za prostovoljstvo. V vsakdanjem življenju krepijo solidarnost, razvijajo nove oblike participacije inboljšajo javno življenje. Ti prostovoljski starejši izobraževalci delujejo za več različnih ustanov, sami pa so deležni podpore samo-organiziranih timov strokovnjakov. Tako se ustvari njihova skupnost, ta pa je v podporo lokalni skupnosti. Kakšna je torej vloga starejših skupnostnih izobraževalcev? Posvečajo se prezrtim potrebam lokalne skupnosti, snujejo projekte, začenjajo lokalne pobude, dajejo

podporo organizacijam in institucijam. To vprašanje je raziskoval inštitut ISAB, nemški partner Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje v projektu LACE v letu 2006.

Rene Laennec posluša bolnika v navzočnosti študentov

Bolj so ljudje izobraženi, lažje pridejo do zdravnika. Statistični podatki za EU-28 Bruselj, 2016

V letu 2013 7 % odraslih prebivalcev ni moglo k zdravniku. V Sloveniji in Avstriji naj bi bilo takšnih malo, manj kot 3 %. Najslabše je v Srbiji. Najpogostejše vprašani niso šli k zdravniku, ker je storitev bila predraga (2,4 %), ker so čakali, da se bo zdravje samo popravilo (1 %), ker so bile dolge čakalne vrste (1 %) ali niso imeli časa za obisk (1 %). Manj pogost vzrok je bil: strah pred zdravnikom, bolnišnico, pregledom, zdravljenjem, pa zato, ker je bil zdravnik predalet, ker niso poznali dobrega specialista (0,15 %-0,3 %). Na splošno pa je v vseh državah slabše poskrbljeno za starejše in premožnejši se zdravijo pogostejše kot manj premožni. Čakalna doba je daljša za tiste manj izobražene. Iz različnih vzrokov ni šlo k zdravniku le 2 % univerzitetno izobraženih, 3,3 % z visoko šolo, 5,5 % malo izobraženih. Bolj so ljudje izobraženi, manj preprek je na poti do zdravljenja.

Vir: EUROSTAT http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unmet_health_care_needs_statistics

Bi bilo dobro slediti primeru družbene odgovornosti revije L'OBS

Pariz, januar 2017

Le Nouvel observateur (slov. Novi observatorij) od nekdaj velja za francosko revijo izobražencev, tisto, ki osvetljuje aktualna družbena vprašanja. V današnjih neoliberalnih časih si tudi ta revija pomaga s stranskimi dejavnostmi kot je spletna nakupovalna stran s plačanimi oglasi, kjer je moč kupiti, kar vam srce poželi. V ozadju strani pa se oglasi odlomek iz radijske oddaje, posnete v eni od »restavracij srca«. Verigo teh je z denarjem, ki bi sicer kot davek poniknil v državne blagajne, ustanovil komik Coluche. V teh restavracijah delijo zabojčke s hrano, tam je moč obedovati, se izobraževati, dobiti napotnico za delo, se napojiti s kulturo! Vse več je tam študentov iz enostarševskih družin, vse več je upokojenih, pa tudi tistih, seveda, ki so zunaj ekonomskih tokov, vse več pa je tudi prostovoljcev, ki tam svoje znanje prenašajo na druge.

Jasne misli UTŽO: Brati, da bi živeli. Branje je delo

»Zakaj brati? Da bi se zabavali, razvedrili, učili? Zaradi vsega tega, a predvsem«, pravi Gustave Flaubert, »berite zato, da bi živeli. Ustvarite duši intelektualno ozračje iz vsega, kar vam povedo veliki misleci. Natančno se poglobite v Shakespeara, Goetheja (tudi Cankarja, denimo) natančno berite v prevodu Homerja, Petronija, Platona. Ko vas bo kaj pričelo dolgočasiti, vztrajajte! Kmalu boste besedilo razumeli. Zadovoljni boste.« Saj veste, branje je delo.

Napovedujemo, vabimo

Torek, 2. februar, ob 11.00 v knjigarni Konzorcij, Slovenska c. 29. Enajsta šola v knjigarni. Dr. Damir Josipovič. **Kako so argonavti zarisali naš bivanjski prostor?**

Sreda, 3. februar, ob 10.00. UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana: Podobe časa. Mag Alenka Oven. **Socialna varnost starejših**

Sreda, 3. februar, ob 16.30. UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, predavalnica 4. Začetek programa **Luč, kamera, akcija!**

Torek, 23. februar, ob 10.00. Filmski klub UTŽO v kinu Komuna. **Srečamo se v kinu. Diplomacija**

Ob dnevu kulture UTŽO Grosuplje vabi vse na pot od Grosupljega na Kop

Ponedeljek, 8. februar

Kultura podeli narodu občutek smisla, zaupanja vase in dostojanstva. UTŽO Grosuplje in Zveza kulturnih društev Grosuplje vas v ponedeljek, 8. februarja, vabita, da na Prešernov dan že desetič stopite z njima po Prešernovi poti. *Zbirno mesto Kulturni dom Grosuplje, ob 8.00 uri*, nato po evropski pešpoti E6 do Spodnje Slivnice, skozi gozd do vasi Predole, pa navzdol do Račne ter navzgor na kraški osamelec, 392 m visoki Kopanj. Ob 10.30 bo v cerkvi kulturni program in postanek za čaj, od tam z avtobusom nazaj domov. Naj se vam pridružijo vaše družine in prijatelji. Ponesite pijačo, prigrizek, pohodne palice, oblecite se nepremočljivo, obujte dereze, gamaše. (Vir: Minka Grablovic, 01/786 40 28, www.kultura.si)

Torek, 17. maj, ob 10.00, Brda

Posvet in 20. razširjena seja Sveta mreže Slovenska UTŽO

Novice U3 - 2 2016

Prizadele so nas odločitve skupine učiteljev in staršev, ki nasprotujejo nastanitvi otrok brez spremstva v dijaški dom. Prizadele do take mere, da smo se nehote spomnili rastočega odpora do drugačnosti Judov leta 1932. Primerjava ni primerna, boste dejali! Upamo, da res ni. Indoktrinirani nemški otroci so se zjutraj prebudili in se oddahnili. "Hvala Bogu, da nismo Judje!" "Hvala Bogu, da nismo otroci brez spremstva", bi morda dejali danes. Vzemite kdaj v roke *Biblijo sovraštva* Leona Poliakova (fr. La Bible de la haine), ki je pet let študija posvetil pogovorom z žrtvami holokavsta in videli boste, da stvari niso tako nedolžne, kot se morda zdi. Spoznali boste, kako potrebni so bili Judje in sovražstvo do njih, da se je lahko utrnila nacistična diktatura. Sovražstvo do Judov se je nato razširilo v sovražstvo do Nemcev. Lahko preberete to biblijo, lahko pa storite tudi manj kot to. Oglejte si nekaj posnetkov iz Sirije ali Ukrajine. Hiše, šole, ki se rušijo, hrana in voda, ki ju zmanjkuje. Ali obratno, pogledajte zgodbo Sir Wintona in rešena življenje. Razmišljate o tujih otrocih, kot da so vaši!

Več: <https://youtu.be/b2j7lXOlor4>

Profesor Ivo Petrič je letošnji dobitnik Prešernove nagrade Ljubljana, 8. februar 2016

Če je Kosovel zase zapisal, da išče »samosvojo povezavo svojih pesmi z življenjem«, za profesorja Iva Petriča pravimo, da za svoje delo in svojo ljubezen do glasbe in profesije povsem enako išče povezavo z življenjem, s tistimi, ki žejni sprejemajo njegovo znanje in odnos do lepote. Njegovo dolgoletno sodelovanje s Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje to dokazuje. Profesorju Petriču gredo naše iskrene čestitke.

Prisluhnili so ...

Člani UTŽO Žalec so nenehno na nogah Žalec, 1. februar 2016

V Medobčinski knjižnici je bilo čutiti utrip Univerze za tretje življenjsko obdobje Žalec. Njeni člani so o svojem delu pripravili pregledno razstavo. Poznati prehojeno pot je pomembno! Odpreti pogled javnosti nanjo prav tako! Večer je bil namenjen zaznavanju utripa domoznanstva in pogovoru z *Marijo Masnec*, predsednico UTŽO Žalec. *Mag. Cvetka Mastnak Čulk* je predstavila dosežke študijskega krožka Zelišča, narava in zdravje, *Andreja Šteiner* medgeneracijsko povezovanje, *Mira Kodrun* svoje izkušnje animatorice. *Janez Meglič*, prvi predsednik UTŽO in častni občan občine Žalec, je v šali dejal, da gre za eno redkih univerz, kjer so člani nenehno na nogah, v stalni pripravljenosti. Pogovor sta vodili *Karmen Kreže* in *Tanja Piliš*, člani zeliščarskega študijskega krožka pa so pripravili posladek za navzoče. (Vir: UTŽO Žalec)

Prvi koraki na UTŽO Laško

Laško je zdaj na zemljevidu univerzitetnih mest Laško, 25. februar 2016

»Danes je za Laško lep dan in za Laščane lep dogodek«, so sklenili na ustanovnem srečanju nove UTŽO, nastale na pobudo *Metke Kovačič*, upokojene direktorice tamkajšnje knjižnice.

Študenti UTŽO imajo tako pri Knjižnici Laško novo možnost učenja in delovanja, kraj pa novo središče razvoja, za katerega sta potrebna socialni kapital in povezanost delujočih ljudi. V marcu začenejo z delom študijski krožki: domoznanski, potopisni, študijski krožek za angleščino in nemščino ter računalništvo. *Alijana Šantej* je v imenu Mreže Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje zbranim približala model, poslanstvo, oblike in metode UTŽO. Razmejila je vlogi mentorja in animatorja, poudarila pomen UTŽO in prostovoljstva za lokalno okolje in razvoj. Laško ima razgibano preteklost in v 19. stoletju razgibano društveno dejavnost nemškega in slovenskega življa, bogato industrijsko preteklost, kar vse velja raziskati. Nedvomno bo nova UTŽO to tudi storila.

Marija Aversperg Attems. Vaza s cvetjem (Narodna galerija Slovenije)

Srečanje s slovensko umetnostjo je bilo v Enajsti šoli v knjigarni Ljubljana, 2. marec 2016

Ker se ljubezen ne zgodi na prvi pogled, je prav, da odnos, zlasti do manj poznane slovenske umetnosti, gojimo. Na slovenskih tleh imajo slikarke drugačno vlogo kot slikarji. Ti so se v 19. st. lahko vpisali na akademijo, se vdali akademizmu, slikali historične podobe ter portrete, moška in ženska telesa. Izpod njihovega čopiča nič ni bilo pregrešno! Ženske pa so se morale zadovoljiti s kakšno učno uro z domačim učiteljem. Tako tudi *Marija Aversperg Attems*, ki jo je na *Enajsti šoli v knjigarni* (programsko sodelovanje z Mladinsko knjigo) predstavila *dr. Rajka Bračun Sova*. Kdo so bili Averspergi, kakšni so bili njihovi baročni gradovi v Gradcu, pa Dornava, Šrajbarski turn v Leskovcu pri Krškem? Kako cvetna, sadna in druga tihožitja pripovedujejo o sožitju z naravo, smo zvedeli: razpršena svetloba v ozadju, brez človeških figur, le cvetje, sadje, živalce. Tako tudi na tihožitjih *Marije Aversperg Attems*. Podob slovenskih slikarjev ne hranijo le v Narodnem muzeju ali Narodni galeriji Slovenije, marveč tudi na SAZU-ju.

Skupnostni prostori so prostori srečevanja

O skupnostnem bivanju starejših v Podobah časa

Ljubljana, 2. marec 2016

V ciklu javnih predavanj UTŽO Ljubljana *Podobe časa* smo se v marcu s predavateljico *prof. dr. Srno Mandič* in predstavnicama ZPIZ in MOL pogovarjali o oblikah skupnostnega bivanja starejših. Kaj storiti, ko ostarimo in je stanovanje veliko in nam neprilagojeno? Predavateljica je predstavila kanadski model stanovanjskih zadrug za starejše. Stanovanjske zadruge svojim članom nudijo bivališče po ekonomski ceni. Člani so ali niso lastniki stanovanja. Če niso lastniki in se odselijo, ga prepustijo drugim. Cena bivanja se oblikuje tako kot cena varovanja otrok v vrtcu s podporo subvencij države. Varnost bivališč zagotavljajo člani zadruge sami. Sosedje si med seboj pomagajo. Skupaj upravljajo s stavbo in okolico. V zadrugah starejši niso več v breme odraslim otrokom. Mimogrede, pojavljajo se tudi drugačne zadruge, denimo na področju bančnega poslovanja, kmetijstva, zavarovalništva, vrtcev, zdravstvenih služb itd.

Te nove tehnologije, ki podpirajo družbeno vključenost

Ljubljana, 3. marec 2016

Prof. dr. Ana Krajnc je na radiu Slovenija 1 spregovorila o pomenu informativno komunikacijske tehnologije za identiteto in družbeno vključenost starejših. Če je nekoga strah, si želi biti proč od dogajanja, želi si miru, a to ne gre! Starost je dolgo obdobje, ki ga nikakor ne moremo preživeti na obrobju družbe. Nove tehnologije omogočajo, da temu ne bo tako. Trdovratne strahove (tudi glede rabe tehnologije) lahko prežene le drugi človek, kot se je pokazalo tudi v gibanju *Znaš, nauči drugega*, pri učenju računalništva v dvojicah. Mentorji strah mentorirancev preženejo, saj pridejo tudi na njihov dom, da le učenje steče. Na SUTŽO zdaj pospešeno vključujejo v programe vsebine s področja e-uprave in e-zdravja. Ko se bo e-zdravje razširilo, bodo vrste krajše, konzultacije z zdravnikom učinkovitejše, zdravje pod boljšim nadzorom.

Več: <http://radioprvi.rtvsl.si/2016/02/racunalnisko-usposabljanje-starejsih-za-e-upravo-dr-ana-krajnc/>

Portal e-uprave je jasen, pregleden in zna reči prosim

Ljubljana, 3. marec 2016

V sodelovanju z Ministrstvom za javno upravo in njihovimi predavatelji so potekala izobraževalna srečanja za računalniške mentorje in študente UTŽO. Portal javne uprave je bil leta 2001 neurejeno odlagališče gradiva različnih ministrstev, v zadnjem času pa dobiva premišljeno pregledno podobo. Ko zaprosimo za ta ali oni formular in vpišemo EMŠO, se ta sam napolni z ustreznimi podatki. Kakšno olajšanje! Mnoge storitve so med seboj povezane, portal sprejme v njihovem jeziku tudi pripadnike italijanske ali madžarske manjšine, pa tudi obiskovalce s posebnimi potrebami. Tiste, ki slabo slišijo (film v znakovnem jeziku), vidijo

(večje, manjše črke in različna barvna ozadja, pa aplikacija bralec). Na tim. oglasni deski znotraj portala so objave, ki jih ni bilo moč vročiti s pošto. Na portalu nas opozarjajo o za nas pomembnih datumih in dogodkih (Moja e-uprava). E-demokracija omogoča razmislek o zakonskih pobudah itd. Prav je, da portal pričnemo uporabljati hitro in množično in da brezplačno pridobimo ter namestimo certifikat SIGN-ca. Pa še to, ta portal je vljuden, jasen, pregleden, slovenščina je negovana, razveselil nas je!

H. C. Bresson: Glasbenik v dežju

Socialno varstvena zakonodaja v ciklu javnih predavanj Podobe časa Ljubljana, 3. februar 2016

Ena od nalog Slovenske UTŽO je tudi širjenje znanja, ki ga državljani potrebujemo za življenje v pravni državi. V ciklu javno dostopnih predavanj Slovenske UTŽO *Podobe časa* je mag. Alenka Oven opozorila na socialno varstveno zakonodajo. Slovenija je, če se strinjamo ali ne, socialna država. Z vrsto ukrepov in zakonov se zavezuje, da bo skrbela za socialno varstvo svojih državljanov. Kaj je navzoče zanimalo, kaj je bilo za njih povsem novo? Kdaj in komu se izplača enkratni pokojninski dodatek? Upravičenci naslovijo prošnjo na Center za socialno delo. Prejmejo lahko različno visok enkratni dodatek, odvisno od višine pokojnine (Zakon o enkratnem pokojninskem dodatku).

Več: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=87508>

Bolnica, 1892

Ni odveč, če poznamo pacientove pravice Ljubljana, februar 2016

V *Zakonu o pacientovih pravicah* je zapisano, da vam mora izvajalec zdravstvenih storitev, če tako želite, ob prisotnosti zdravstvenega delavca omogočiti vpogled v vašo zdravstveno dokumentacijo. Izvajalec je zakonsko zavezan, da vam najpozneje v petih delovnih dneh po izraženi zahtevi omogoči prepis zdravstvene dokumentacije. Lahko ga zaprosite, da vam razloži vsebino dokumentacije, tovrstno prošnjo pa lahko nanj naslovite največ dvakrat mesečno. Zakon prav tako narekuje, da ni treba navajati, zakaj si vpogled želite. (Vir: ZPS, Zveza potrošnikov Slovenije)

Po znanje za zdravje tudi v javne knjižnice

Ljubljana, februar 2016

Centralna medicinska knjižnica vodi projekt *Splošne knjižnice za zdravje občanov*. Projektni partnerji želijo, da se razumevanje in varovanje zdravja razširi. V okviru projekta tako nastajajo v knjižnicah (Ljubljana, Novo mesto, Maribor) "zdravstveni kotički", drugačni od svetovalnih kotičkov v lekarnah. Na videz nič posebnega: stol, miza, zgibanke, nekaj izbrane literature. A knjižničarji se izobražujejo za podajanje natančnih, zanesljivih in uporabnih informacij o zdravju in zdravem življenjskem slogu, ki naj pripomorejo k zmanjšanju zdravstvenega tveganja in boljšanju javnega zdravja (zdravja skupnosti). So živi sogovorniki, osredotočeni na posameznega obiskovalca in njegove individualne potrebe. Znova se je izkazalo, kako pomemben je obstoj mrež javnih ali nevladnih organizacij (socialni kapital), kjer se uspešne zamisli širijo in pridejo v prave roke. (Vir: Nada Trzan-Herman).

Več: http://www.ckk.uni-lj.si/Ddis/Publikacije/ZIP_clanek_kv.pdf

Vsak človek šteje. Foto: Matej Pušnik

Prišle so, sodelovale s skupinsko zgodbo in zmagale

Ljubljana, 23. in 28. februar 2016

Članice študijskega krožka za ustvarjalno pisanje *Zgodbopisje* pri mentorici dr. Mateji Mahnič so s svojo skupinsko zgodbo *Vsak človek šteje* zmagale v prvem krogu Proznih mnogobojev 2016 v Ljubljani, dogodku pred 13. festivalom *Literature sveta - Fabula 2016*. Na Velikem finalu Prozni mnogoboji 2016 na nacionalni ravni, ki se je odvil v Moderni galeriji, so zasedle tretje mesto.

Iskreno čestitamo!

Hej, hej postojte in preberite

Ljubljana, februar 2016

V novi, januarski Ženski na strani 10 je novinarski študijski krožek s Pavlo Rapoša Tajnšek napisal še šest stranskih člankov (zgoraj piše: novinarski krožek UTŽO). Milena Majzelj je v isti številki na strani 67 objavila prispevek o zobeh. Nova študentka novinarstva, Andrejka Fatur, je napisala pismo bralke v Zarjo. Da ne govorimo o zadnji Vzajemnosti. V njej je anketa in naslovnica Tatjane Rodošek. V Nedeljskem dnevniku je izšel članek Janje Pavlin Dvoršak z naslovom Sive glave odpirajo vrata predavalnic. Prav lahko smo kakšen članek preskočili, a zagotovo jih boste odkrili v imenovanih časopisih. (Vir: Neva Železnik)

Prebrali smo

V svojem članku A strategy for active ageing v *International Social Security Review*, 55, 1, 121-139, 2002 (slov. Strategija za dejavno staranje) Alan Walker trdi, da če povežemo ključne politike: politiko zaposlovanja, pokojnin, upokojitve, izobraževanja in državlanskega udejstvovanja, dobimo trdno osnovo, s katere v razvitih državah lahko obvladujemo vprašanja dejavnega staranja, lokalnega razvoja, zdravstva. Dodali bi še druge politike kot so politika prostega časa, kulture, politika prostovoljstva, pa tudi gospodarska politika itd. Vprašanja starejših so vprašanja ljudi in ljudi se dotikajo vse politike brez izjeme! Walker navaja tudi strategije dejavnega staranja, ki bi jih bilo moč udejanjiti na različnih stopnjah življenja. Strategija je nenavadna povezava moralno korektne politike in dobre ekonomske smiselne politike.

Napovedujemo, vabimo

Vabimo k branju **letnega poročila 2015** in publikacije **Teklo je leto 2015**. Prikazujeta raznovrstnost dejavnosti Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, združenja za izobraževanje in družbeno vključenost.

Več: <http://www.utzo.si/o-nas/kljucni-dokumenti/#letna-porocila>

Več: <http://www.utzo.si/teklo-je-leto-2015>

Sreda, 9. marec, ob 9.00, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana

Evalvacijsko srečanje z animatorji novih študijskih skupin UTŽO Ljubljana

Sreda, 16. marec, ob 9.00, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana

Zakaj in kako se starejši učijo? Izobraževalno srečanje z vodji in mentorji mreže Slovenska UTŽO

Četrtek, 17. marec, ob 15.00, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, predavalnica

Evalvacijsko srečanje z novimi mentorji UTŽO Ljubljana

Torek, 29. marec, ob 10.00, Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

Srečamo se v kinu ob ogledu filma Marina. V razgovoru po ogledu filma sodeluje dr. Damir Josipovič, mentor za urbano in demografsko geografijo na UTŽO Ljubljana

Torek, 29. marec, ob 18.00, Mestna hiša, Mestni trg 1, Ljubljana

Male zelene zgodbe. Odprtje razstave UNICEF-ovih punčk. Sodelujejo ustvarjalke punčk z UTŽO Ljubljana

Sreda, 30. marec, ob 10.00, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana

Odprtje pregledne razstave Petnajst let geografskega odkrivanja Slovenije. Slavnostni dogodek ob 15-letnici geografskih skupin pri mentorju prof. dr. Juriju Kunaverju

Ugledale so luč nove spletne strani Slovenske UTŽO: www.utzo.si

Naše stare spletne strani ukinjamo. Po skoraj letu dni dela prihaja naša nova, kompleksna, dvojezična spletna stran. Njene avtorice so predvsem *Maša Bizovičar*, *Karina Sirk* in *Dušana Findeisen* v sodelovanju s podjetjem Optiweb. Odslej dobrodošli na www.utzo.si. Maja bomo stran predstavili animatorjem študijskih skupin. Spremljate nas lahko tudi na Facebook strani (UTŽO Ljubljana) in na strani Inštituta za disleksijo.

Uigrana družba

Na zahodu nič novega, a vendar spodbudno. Prihodnost nevladnih organizacij Ljubljana, 11. april 2016

Odvila se je nacionalna konferenca o strategiji razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva. Nekaj poudarkov: le dobro povezani in uigrani, javni, zasebni in civilni sektor omogočajo delovanje države, pri čemer so njihovi pogledi spodbuda za boljše delo, je poudaril predsednik vlade. Težko bi se strinjali, da imajo vladne službe celovit pogled, civilne organizacije pa posamičen, kajti celovit pogled dobimo le, kadar ti sektorji delujejo skupaj, upoštevajoč vedenje drug drugega. Vlada bo podpirala civilne organizacije (so družbena investicija). Financiranje naj omogoči dolgoročno in stabilno delovanje civilnih organizacij. Minister Boris Koprivnikar je poudaril - kar je napovedal že Jeremy Riffkin - da je nevladni sektor tisti, ki bo zaposloval. *Erika Lenčič Stojanovič* (Ministrstvo za javno upravo) je predstavila osnutek Strategije razvoja civilnega sektorja. Ta je celostna, utemeljena na teorijah civilne družbe, projekciji družbenega razvoja in obstoječem stanju. Zagotavlja obstoj mnenjske demokracije, a dodati moramo, da obstoječa zakonodaja ni dorečena. Zahteva hitre dopolnitve, saj ogroža obstoj celo najuspešnejših in največjih civilnih organizacij. Konference se je udeležila *Maša Bizovičar*.

Razstava in hommage prof. dr. Juriju Kunaverju in njegovim skupinam Ljubljana, 30. marec 2016

Ob petnajstletnici geografskega ustvarjanja na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani smo slavnostno odprli razstavo, ki daje pregled opravljenega dela in objav skozi

desetletje in pol. Jurij Kunaver je prikaz svojega dela in delovanja svojih študentov podprl z empiričnimi in teoretičnimi ugotovitvami, a tudi s precejšnjo mero hudomušnosti. Da ta študentom zariše bližnjico do znanja, da ti znanje udomačijo, to dobro vemo. Poseben pomen je Jurij Kunaver v svojem nastopu dal povezovanju različnih študijskih področij in referenčnih ved s temeljno vedo geografijo, pa tudi učenju in druženju vrstnikov na študijskih ekskurzijah (122 jih je bilo doslej) ob skupni temi in doživljanju. Starejši študenti že imajo sintetično predstavo o pokrajinah svoje domovine, analitično, nadrobno pa si jo morajo s študijem šele pridobiti. Starejši študenti nikakor ne bi mogli biti zgolj pasivni »prejemniki znanja«, preveč izkustvenega in socialnega učenja je za njimi. To velja imeti pred očmi! Razstava vizualno podpira profesorjeva spoznanja in spoznanja študentov. Čestitamo vsem, tudi animatorjem/icam geografskih skupin. (Vir: Alijana Šantej in Urša Kramberger)

V objemu mesta Labin

Na študijski obisk pojdite v Labin, predlagajo na UTŽO Ilirska Bistrica Ilirska Bistrica, marec 2016

Študijski krožek *Spoznajamo svet in domovino* pri mentorici *Marici Gaberšnik* se je povezal z *Društvom Slovencev* v Labinu. Goste je po Labinu vodila profesorica *Nina Brenčič*, Labijanka slovenskih korenin. Mestece v bazenu nekdanj kar štirih premogovnikov z veliko slovenskih rudarjev ima danes 11.642 prebivalcev. Mesto Labin, nekdanj romansko naselje Albona, kasneje pod vlado pazinskih knezov, nato Ogleja, Benetk, je bilo za krajši čas proglašeno za republiko (pogoj zanjo je bila skrb za javne zgradbe in reči). Danes ima muzej v baročni palači Battiala-Lazzarini rekonstruirano rudarsko okno, več renesančnih in baročnih palač, med njimi tudi rojstno hišo *Matije Vlačića-Ilirika*, vodilnega evangelističnega teologa in odločnega glasnika Luthrovega gibanja. Leta 2006 so v Labinu na pobudo treh navdušencev ustanovili *Društvo Slovencev*. "Dogodke zdaj pripravljamo v sodelovanju z drugimi slovenskimi društvi v Istri," je poudarila predsednica *Silva Šutar Vujičić*. Povratni obisk Ilirske Bistrice, razumljivo, sledi. (Vir: Marica Gaberšnik)

Študentka Alenka Kandušar je upodobila svojo študijsko skupino pri delu (Vir: Želve)

Kako se učijo starejši? Uvajalno usposabljanje mentorjev Ljubljana, 16. marec 2016

Prišli so z vseh koncev Slovenije, da se med seboj spoznajo, da skupaj mislijo o posebnostih izobraževanja starejših, njihovem družbenem položaju, psiholoških značilnostih, skupinski dinamiki, organizaciji izobraževanja starejših. Na njihova vprašanja je s predavanji

odgovarjala Ana Krajnc, predsednica SUTŽO, okrogla miza o mentorstvu pa je združila v medsebojnih vprašanjih in odgovorih študenta *Andreja Šolarja* in mentorje *Roberta Mlakarja* (kratkoročni spomin pri računalništvu ne velja, bolj velja računalniška intuicija), *Lučko Šičarov* (včasih celo domači vrt postane razstavni prostor, kajti v javnost izstopiti je pomembno), *Meto Kutin* (raziskovalno ter projektno učenje spreminjajo študente in mentorja hkrati) in moderatorico *Dušano Findeisen*.

Vedoželjnost, kot je še nisem videl ali kaj so povedali novi mentorji

Ljubljana, 17. marec 2016

Izvedli smo evalvacijsko srečanje z novimi mentorji. Njihovi analitični pogledi so dragoceni! UTŽO poznajo preko sorodnikov, prijateljev, člankov, pozitivnih ali slabšalnih stereotipov v javnosti. Cenijo kontinuiranost izobraževanja, samo-organiziranost študijskih skupin, želijo ohraniti prijateljsko dinamiko v skupini, narediti kaj za javnost (eno res dobro predstavo). »Pričakovala sem, da bomo lahko obdelali večjo količino snovi, a tempo narekujejo študenti in ne program!«. »Študenti dobro povezujejo novo znanje z veliko predhodnega znanja, a težje pomnijo.« »Informacije kar srkajo.« »Veliko pričakujejo od sebe. Imajo specifična vprašanja. Takrat se odločim, ali jih bom upoštevala takoj, ali kasneje.« »Poslušam, do kam zmorejo, potem se odločim.« »Seveda sledimo ciljem, znotraj tega pa je prostor za naše želje.« »Mentor je svoboden pri sestavi programa.« »Njihove želje in moje predloge združimo, uskladimo glede na cilje.« »So izjemno zavzeti. Izostanki študentov so redkost, vsak izostanek predstavlja zamujeno priložnost.« »Mentorji predlagajo tudi raziskovalno in projektno učenje, več izobraževanja za dejavno državljanstvo in dejavno porabništvo. Več promocije naravoslovnih ved.« (Vir: Alijana Šantej)

Bela vrtnica za belo Ljubljano

Vrtnica Ljubljana je tu. Usposabljanje vrtnih prostovoljcev v Botaničnem vrtu

Ljubljana, 12. april 2016

V partnerski ustanovi Botanični vrt v Ljubljani smo vodili usposabljanje za študente UTŽO. Zamisel o sodelovanju je pred leti oblikovala *Tamara Jare* po vrnitvi iz Lizbone, iz sklada Calouste Gulbenkian (ta armenski mecen si je želel biti vrtnar). Tako so od leta 2011 dalje naši študenti naravoslovja in drugih ved, vrtni prostovoljci, tam opravili v poprečju 1800 ur dela na leto (*Alenka Marinček*). Vedo, da je uporaba znanja način, kako ga usvojimo, prostovoljno delo pa način, kako skupnosti nekaj vrnemo (*Nada Serajnik Sraka*). Po vrtu je kandidate za vrtno prostovoljce popeljala študentka UTŽO *Jožica Vinter*, ki to delo opravlja že več let. *Doc. dr. Jože Bavcon* je predstavil zgodovino (vrt je še iz časov Ilirskih provinc) in današnje delo. Zvončki, žafran so njihovi dosežki. Zdaj se vrt prši tudi na zelene površine v mestu; vrtnice Ljubljana pred rektoratom Univerze, drevesa na Slovenski cesti itd. Slovenija ima 5000 rastlin, Nemčija le nekaj čez 3500, ljubljanski Botanični vrt je med 170-timi najlepšimi. *Dr. Dušana Findeisen* je spregovorila o tradiciji in dosežkih prostovoljstva na UTŽO. Več: <http://www.botanicni-vrt.si/pomagam-vrtu/prostovoljstvo>

Jože Kramberger: Taščin kruh

Kaj se zgodi, če kruhek pade ti na tla? So časi enotnega kruha mimo?

Ljubljana, marec 2016

V študijski skupini Novinarstvo krepko držijo pero. Objavljajo na DNEVNIKOVI strani 60+ (Alenka Steindl: Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga), v Vzajemnosti, v Ženski itd. V zadnjem času pozornost namenjajo nastajanju foto eseja o kruhu. Zbirajo s kruhom povezane doživljajske izjave, pa tudi ugotovitve sociologov in drugih strokovnjakov. K vsemu bodo pridali še fotografske portrete sogovornikov. Njihovo delo bo oblikovano in prevedeno v angleški jezik. Vključuje se v obdonski projekt *Okusi Donave* (sodeluje 12 držav). Časi enotnega kruha po zagotovljeni in zaščiteni ceni so mimo. Kruh ni več vsakomur in ob vsakem času dosegljiva dobrina, ugotavljajo v študijskem krožku Novinarstvo.

Pisanice Nevenke Grušovnik

Kam z znanjem starejših in zakaj? Zgled Nevenke Brajdič Grušovnik

Ljubljana, marec 2016

Nekdanji predsednik države Danilo Türk nam je nekoč zaželel, naj študenti Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje znanje čim bolj koristno uporabijo. Legitimna želja, a po upokojitvi za marsikoga teže uresničljiva. Pa vendar! Ko je Nevenka Brajdič Grušovnik odložila poklicno delo, je odkrila vrsto novih dejavnosti in nove ljudi. Je članica študijskega krožka *Moji starši so stari - kritična geragogika*, ker želi bolje razumeti poznejša leta življenja. Pridobljeno znanje uporablja v zasebnem življenju, pri spremljanju starejše, pomoči potrebne, izobražene gospe, pri prostovoljnem delu na liniji za pomoč ljudem v stiski. Zanima jo geografija, hodi na cikel predavanj UTŽO Podobe časa in drugam. Redno razstavlja. Nevenka Brajdič Grušovnik si je nedavno prislužila tudi prvo nagrado za umetniško poslikavo svojih pisanic. Na ogled so bile na Ljubljanskem gradu.

Migranti, emigranti, identiteta, migracije na okrogli mizi Oni smo mi **Ljubljana, 5. april 2016**

Migranti, imigranti, emigranti, azilanti, migracije in mobilnost so bili predmet razprave okrogle mize *Oni smo mi*, ob sodelovanju *Mirjam Hladnik Milharčič, Ane Krajnc, Damirja Josipoviča* in *Dušane Findeisen*. Migranti so predvsem ljudje in šele nato migranti. Juridično pa je to slabo opredeljen pojem. Za statistike je, denimo, migrant, kdor prestopi upravno ali kakšno drugo mejo. Migranti so tako tudi turisti, obmejni delavci itd. Migrante nedvomno določajo kriteriji prostora, časa (vsaj šest mesecev na naslovu v tuji državi z namenom naselitve), jezika, nacionalnosti. Prihajajo iz svoje kulture in vstopajo v našo, pri čemer so se tisti narodi, ki jih ni strah, bolj pripravljeni brusiti ob drugačnosti kulture migrantov in se ob njej bogatiti. Damir Josipovič opozarja na to, da so demografske teme pogosto populistično zlorabljene, pa tudi, da je skupno število prebivalcev pri nas spet padlo pod dva milijona. Kaj lahko storimo? Povečamo stopnjo rodnosti ali sprejmemo priseljence! Še več, »misel, da obstajajo meje in narodi, je nerazumna. Edino, kar nas lahko reši, je, da smo državljani sveta.« (Jorge Luis Borges, Pariz 1979). Ta okrogla miza v okviru *Enajste šole v knjigarni* je zbudila veliko vprašanj in čustev. Na dan je priplaval spomin na *Selitve* Miloša Crnjanjskega (zgodovina Srbov skozi oči izseljenca) in Brine Svit, ki v delu *Slovenski obraz* razmišlja o slovenskih izseljencih, zgodbah njihovega življenja, o transformaciji njihovih obrazov.

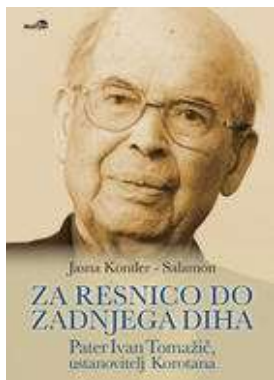
Dobre zamisli. Social Marie je platforma družbeno angažiranih projektov **Dunaj, marec, 2016**

Med za letošnjo nagrado Social Marie nominiranimi projekti smo izbrali *Zgodbe migrantov* (angl. Refugee stories), ki se vključujejo v projekt *Vsaka zgodba šteje* (angl. Every story counts). Vsak človek ima svojo zgodbo in prebežništvo je le del zgodbe prišlekov. Migranti in njihovi pomočniki so s projektom dobili svojo platformo, ki jo vodijo madžarski aktivisti. Intervjuji potekajo s standardiziranimi vprašanji, zabeleženi so na video posnetkih v nemškem, angleškem, farski ali arabskem jeziku. Gradivo je na razpolago drugim nevladnim organizacijam in ustanovam v študijske namene, pa tudi potencialnim delodajalcem v spodbudo. Vredno bi bilo narediti nekaj podobnega o starejših. Več: www.sozialmarie.org

Prebrali smo: Teorije, ki bi razložila preseljevanje starejših, je malo

Migracije starejših lahko razložimo le skozi prizmo družbenega in kulturnega prostora in trenutka (današnje migracije starejših v Evropi?). A teorije migracij starejših je malo. Uporabiti je moč behavioristični model (starejši se selijo zaradi vrste med seboj povezanih odločitev) in, denimo, tipologijo motivov, značilnosti starejših ter posledic preseljevanja. Starejši gredo za soncem in razvedrilom, pravi družbeni stereotip. Ko jim moči pojenjajo, se preselijo v dom starejših. Selijo se iz mesta na deželo. Selijo se zato, da pomagajo otrokom, da znižajo stroške. Ko se upokojijo, so se še pripravljeni seliti daleč, kasneje se selijo v bližino. Včasih se vrnejo tja, kjer so se rodili. Sprožilni mehanizmi so: prehod v novo življenjsko obdobje, sprememba v slogu življenja, oženje socialnega kroga, neprimerno okolje. Selitev

zahteva tehten premislek, upoštevanje potreb in želja. Nekateri prostovoljno ostanejo v svojem domu in ga izboljšajo. Razpoložljivost lokalnih storitev je pomembna. Gibalna oviranost je vsekakor močan razlog za selitev. Vir: [Robert F. Wiseman](#): Zakaj se starejši selijo? (angl. Why Older People Move.Theoretical Issues) V: Research on Ageing, 1980 2, 141-15

Za resnico do zadnjega diha. Predstavitev dela, ki je izšlo pri založbi Modrijan Ljubljana, 6. april 2016

Avtorica novinarka Jasna Kontler Salamon in zgodovinar dr. Peter Vodopivec, oba študenta UTŽO v Ljubljani, sta predstavila delo *Za resnico do zadnjega diha*, ki povzame dolgo življenjsko in ustvarjalno pot patra *Ivana Tomažiča*, pragmatičnega, za slovenstvo vnetega moža, po čigar zaslugi smo mnogi lahko kratek čas ali tudi dlje bivali v študentskem Korotanu in kasneje v Kopru na Dunaju. Korotan je bil v pomoč koroškim študentom in slovenskim izobražencem. Vse življenje je pater posvetil tej svoji ustanovi. Na koncu je doživel poraz v duhu (anti)vrednot sodobnega neoliberalizma. Tudi država Slovenija ni znala/želela ohraniti Korotana in Knafljeve ustanove na Dunaju, pozabila je na to, da so nekatere ustanove več kot samo zgradbe. S simboli in ljudmi je treba vestno in občutljivo ravnati.

Napovedujemo, vabimo

21.-23. april 2016

Srečanje upravnega odbora evropskega združenja DANET v Beogradu

Petek, 22. april 2016, ob 15.00, Poljanska 6, dvorana

Noč knjige na Univerzi za tretje življenjsko obdobje: okrogla miza Literarno ustvarjanje v tretjem življenjskem obdobju

Sodelujejo: prof. dr. Ana Krajnc, Evelina Umek, Ema Andoljšek, dr. Mateja Mahnič, Lado Rogelj in Marko Veber. Okroglo mizo moderira Alenka Steindl.

Torek, 26. april, ob 10.00, Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

Srečamo se v kinu: Aleksandrinke, dokumentarni film režiserja in scenarista Metoda Pevca

Gostja v razgovoru po ogledu filmske predstave bo Marija Velikonja, študentka UTŽO, po rodu Primorka, ki se v obdobju po upokojitvi posveča preučevanju zgodovine svojih rojakov.

Torek, 3. maj 2016, ob 11.00, Knjigarna Konzorcij, Slovenska cesta 29, Ljubljana

Enajsta šola v knjigarni. Prof. dr. Jurij Kunaver: Beneška Slovenija, iluzija in realnost

6. - 7. maj 2016, Mestna hiša, Ljubljana

Konferenca EURAG v organizaciji ZDUS. Organizacije starejših, njihova učinkovitost in vpliv na družbo (angl. Senior organizations, their effectiveness and impact on society)

Sreda, 11. maj 2016, Zagreb

Most znanja in sodelovanja. Srečanje študentov UTŽO Zagreb in UTŽO Ljubljana

Torek, 17. maj 2016, od 13.00 do 14.30

Teden vseživljenjskega učenja na UTŽO Ljubljana: Fabianijeva dediščina od Prešernovega spomenika do Hribarjeve hiše

Študijski sprehod po Fabianijevi Ljubljani s člani študijskega krožka Spoznajmo svoje mesto in mentorico mag. Olgo Paulič. Prosimo za vaše predhodne prijave: univerza-3@guest.arnes.si

Torek, 17. maj, ob 10.00, Brda

Posvet in 20. razširjena seja Sveta mreže Slovenska UTŽO

Novice U3 - 4 2016

Smo v Sloveniji pripravljeni za življenje in delo po digitalni revoluciji?

Ljubljana, MIZŠ in OECD, 7. april 2016

Letos najpomembnejši izobraževalni dogodek je nedvomno bila prva delavnica v projektu Strategija razvoja in uporabe spretnosti v Sloveniji (ang. Skills Strategy Slovenia), ki je tekla pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport RS in OECD. 70 predstavnikov ustanov, podjetij, društev in ministrstev je predhodno izpolnilo anketo o tem, kako so pri nas razvite sodobne spretnosti, koliko jih uporabljamo in kakšne strategije imamo, da jih razvijemo. Iz rezultatov izvedeni grafikoni so prikazali stanje v Sloveniji. Izstopil je podatek, da razvoj sodobnih novih spretnosti najbolj ovira šolski sistem. Višek srečanja je bilo predavanje *Andreas Schleicherja*, direktorja Oddelka za izobraževanje in spretnosti pri OECD. »Vi živite še v industrijskem obdobju, digitalna revolucija pa je naša sedanjost. Slovenija je edina država, članica OECD, ki izvaža visoko izobražene strokovnjake! Imate veliko šolanih, a tudi *najmanj diplomantov*, terciarna izobrazba pa je nujna začetna izobrazba za delo in življenje v 21. stoletju. Vaš človeški kapital premore po zadnjem štetju le 18 % diplomiranih, medtem, ko jih imajo razvite države 75 % in več. Poklici se pojavljajo in v par letih izginejo, pomembna je le zaposljivost osebe.« Sprašujemo se, *kdo bo preživel nerazvito in neoblikovano maso človeškega kapitala*, ki jo zanemarjajo napačne politične odločitve o šolstvu, univerzah,

znanosti in zdravstvu – vse, kar bi dvignilo naš človeški kapital na ustrezno raven. Delavnico je odprla in zaključila ministrica, *dr. Maja Makovec Brenčič*, uspešno so jo vodile *Ema Perme* (MIZŠ) in strokovnjakinje ter vodje tega projekta OECD. »Sodelujoči nismo niti pomislili na uro«, je dejala predstavnica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, *prof. dr. Ana Krajnc*.

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je zdaj članica EURAG

Ljubljana, 6. maj 2016

Na konferenci EURAG, ki jo je v Ljubljani odlično organizirala in izpeljala Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS), je Ana Krajnc predstavila Slovensko UTŽO, Dušana Findeisen pa partnersko evropsko združenje DANET. EURAG je nastal pred petdesetimi leti in je prva evropska organizacija starejših. Je posvetovalna organizacija OZN v New Yorku in članica Sveta Evrope v Strasbourgu, članica Socialne platforme Evrope, kar ji daje širši pogled na problematiko družbenih skupin. Udeleženci konference in generalne skupščine so znova poudarili pomembnost vseživljenjske obravnave staranja, izmenjave informacij, znanja, vpliva na oblikovanje zakonov, odkrivanja tudi posebnih področij (denimo staranje v zaporih), potrebe po nastanku priročnika za prehod iz aktivnega obdobja v upokožitev. Časi so za starejše in vse druge prelomni, zato se morajo vrste tistih, ki zagovarjajo starejše, še bolj strniti.

Slovenski izobraževalci odraslih, strnjeno ...

Vse o izobraževanju odraslih na IV. Mednarodnem andragoškem simpoziju

Makarska, 18. - 20. april 2016

V organizaciji nacionalnih podpornih služb za EPALE (Elektronska platforma za izobraževanje odraslih Evrope) Hrvaške, Bosne in Hercegovine in Slovenije se je odvil IV. Mednarodni andragoški simpozij z osrednjo temo *upravljanje organizacij izobraževanja odraslih*. Tekla je izmenjava izkušenj, predstavitev dobrih praks, iskanje možnosti povezovanja in sodelovanja nacionalnih koordinatorjev Evropskega programa za učenje odraslih (EPUO) in EPALE. V središču pozornosti je bila informacijsko komunikacijska tehnologija (spletni študij, elektronsko učenje). Zanimanje sta poželi Doba Fakulteta On-line in Parada učenja (ACS). V delavnicah so udeleženci odkrivali primerne spletne vsebine, pripravo strateško razvojnega načrta za ustanove izobraževanja odraslih. Gosta iz Češke in Nemčije sta poudarila pomen profesionalizacije izobraževanja odraslih. Naj dodam, da je *profesionalizacija* (znanje iz različnih ved, profesionalno znanje, veščine, morala, vrednote, odnos, reprezentacije, zmožnost motiviranja itd.) na področju izobraževanja družbeno marginaliziranih skupin še pomembnejša kot je sicer. Simpozija sem se udeležila novinarka, študentka UTŽO, Mirjam Bevc Peressutti.

Stravinski: Posvetitev pomladi/Pomladno obredje. Koreografija Pina Bausch

Talenti oseb z disleksijo, njih odkrivanje in uresničevanje Ljubljana, 18. april 2016

Na Inštitutu za disleksijo pri Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje se je odvijalo predavanje, namenjeno osveščanju javnosti o tem pojavu. »Disleksija je kompleksen pojav. Pri nas in drugod je zanj uveljavljen naziv disleksija, ker so v naši kulturi največ pozornosti pritegnile težave otroka ali odraslega pri branju. Težave so, a še dandanašnji jih napačno istovetimo s pomanjkanjem inteligentnosti«, je uvodoma dejala prof. dr. Ana Krajnc. Tisti, ki ne zaznajo ene ali dveh barv barvnega spektra, težko berejo, črke na belini bleščečega papirja vidijo popačene. Oči so zdrave, drugačna je le možganska predelava vidnih zaznav. *Helen Irlen* je ugotovila, da osebi z disleksijo lahko pomagajo posamezne barvne prosojnice ali posebna očala, ki filtrirajo vso svetlobo in so izdelana po zaključeni presoji *skotopične občutljivosti*. Posmeh sošolcev in javno obsojanje otroka, da »se ne trudi, ne sodeluje, da ni pozoren«, ga moralno uničijo in samozavest mu izginja. Osebe z disleksijo so drugačne, drugačnost pa pomeni ustvarjalnost, inovativnost, vse tisto, kar potrebujemo pri današnjem delu. Njihova ustvarjalnost, talenti za delo z IKT, originalne rešitve so pomembni za uveljavljanje na delu in v življenju. Še nekaj posebnih talentov oseb z disleksijo: umetnostni talenti, izjemne prevajalske zmožnosti, strateško, podjetniško razmišljanje, sposobnost za odkrivanje pravih in hitrih rešitev, odkrivanje principov, tridimenzionalna predstava.

Društvo Hiška odpira svoja vrata in spreminja védenje o posebnih učnih težavah Ravne na Koroškem, 22. april 2016

Udeležili smo se odprtja Društva Hiška v Ravnah na Koroškem, društva za pomoč otrokom, mladostnikom in staršem na področju slabših zmožnosti branja (disleksija), pisanja (disgrafija), računanja (diskalkulija), motenj pozornosti (angl.attention deficit disorder), hiperaktivnosti in motenj v koordinaciji gibov (dispraksija). Starši bodo tu dobili pomoč, podporo in spodbudo za spoprijemanje s težavami, pa tudi za odkrivanje talentov, otroci in mladostniki pa učno pomoč ter potrditev, da niso nesposobni, leni ali nemotivirani. Da zmorejo premagati šolske težave, zaživeti svobodno in ustvarjalno. Uvodna govornika sta bila *dr. Tomaž Rožen*, župan občine Ravne na Koroškem in *Meta Žgur*, Inštitut za disleksijo, Združenje SUTŽO. (Vir: Meta Žgur)

Literarno ustvarjanje na odru

Kaj vi še zmeraj pišete? O literarnem ustvarjanju starejših v "noči" knjige Ljubljana, 22. april 2016

Ko mu je bilo petinšestdeset let, so pisatelja Petra Handkeja vprašali, kot bi morebiti vprašali uslužbenca državnih železnic, če še zmeraj piše. "Seveda, prenehal bom le, če bom začutil, da sem zgubil stik s svetom." Študenti in mentorji UTŽO Ljubljana so tako v Noči knjige tkali misli o literarnem ustvarjanju pod jesen življenja. Zdaj "ni pomembno, kaj smo, marveč kdo smo", je uvodoma dejala prof. dr. Ana Krajnc. *Vsak človek šteje* je zmagovalna zgodba zgodbopisk na Proznih mnogobojih 2016 v Ljubljani (mentorica dr. Mateja Mahnič). O radosti literarnega ustvarjanja v skupini »Od branja do pisanja« sta spregovorila študenta Lado Rogelj in Marko Veber (mentorica dr. Mateja Seliškar Kenda). Evelina Umek, pisateljica in študentka UTŽO, v svojih delih približa bralcu Trst, prizorišče svojega otroštva. Ema Andoljšek, mentorica za nemščino, je prikazala ustvarjanje svojega dela *Le tülku vam povejm* v izvirnem ribniškem narečju, ki ga je posvetila svojemu očetu Janezu Andoljšku. Dolga leta je zbiral in raziskovala očetovo literarno zapuščino. Pogovor o literarnem ustvarjanju je moderirala pisateljica in študentka novinarstva Alenka Steindl. (Vir: Alijana Šantej)

Znanstvena razprava, ki nas uči gledati umetnino še drugače kot le z očmi Ljubljana, april 2016

Umetnina - ljubezen na prvi pogled? Pedagoški pomen interpretacije v umetnostnem muzeju ima naslov pri Pedagoškem inštitutu v digitalni obliki nedavno izšla znanstvena razprava dr. *Rajke Bračun Sova*, dolgoletne mentorice za umetnostno zgodovino na UTŽO Ljubljana. Opazovala in intervjuvala je obiskovalce Moderne galerije, raziskovala njihove povedi, asociacije, misli, občutke med ogledovanjem umetnine, pa tudi, kako znanje in čustva vplivajo na obiskovalčevo doživetje, kako ga pri tem motivirajo ali zavirajo. Potrdila se je teza francoskega filozofa Pierra Bourdieu-ja, da srečanje z umetnino ni ljubezen na prvi pogled. Doživljanja in razumevanja umetnine se moramo učiti, umetnino interpretirati, razložiti, opisati torej. Umetnina živi od našega pogleda. Bralca pritegne spoznanje, da strokovnjaki umeščajo umetnino v okvir svojega strokovnega znanja in tam iščejo primerjave (slikar je moral poznati Brueghlovo ...), drugi obiskovalci pa predvsem v okvir svojega življenja. "Sem bil na čisto taki poroki. Poroki mojega brata."

Več: http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/digitalna_knjiznica/Dissertationes_28_ISBN_978-961-270-241-0_HMTL/index.html

Razprostranjena Beneška Slovenija in prof. dr. Jurij Kunaver

Zakaj Nadiža ne teče v Sočo?

Ljubljana, 3. maj 2016

Z *Enajsto šolo v knjigarni* si Slovenska UTŽO odpira še ena vrata v javnost in tako so na predavanje geografa prof. dr. Jurija Kunaverja poleg tistih, ki jih zanima redkeje obravnavana tema Beneške Slovenije, prišli tudi tisti, ki so ob tem želeli znova srečati svojega učitelja in svojega sodelavca. Zvedeli smo, kako so v času avtonomnosti v tej regiji modreci na bankah (kamnitih klopeh) razpravljali o javnih rečeh, ob katerih prelomnih trenutkih - ne le v času nacizma - se kopja usmerijo proti Slovencem in slovenstvu. Spoznali smo literaturo in narečje in obšla nas je želja, da se podamo v te kraje. Slovenska UTŽO je s profesorico Mileno Kožuh dolgo gojila povezave s Tersko dolino, a Beneška Slovenija se širi onstran njenih meja. Zakaj Nadiža ne teče v Sočo? "Na to vprašanje pa znajo odgovoriti le geologi", pravi prof. dr. Kunaver. Enajsta šola bo znova odprla svoja vrata v oktobru.

V oddaji med štirimi stenami

Ljubljana, 25. april 2016

[Je starost lahko nova priložnost?](#) Med štirimi stenami, Radio Slovenija – Prvi Dušana Findeisen primerja svoje današnje poglede na starost, staranje in izobraževanje starejših s tistimi, ki jih je imela v mladosti.

Naloga civilne družbe je, da "od spodaj" sproža spremembe, ne da slepo sledi

Če bi politiki svoje odločitve povezali s spoznavnimi postopki posameznih ved (sociologije, antropologije, ekonomije, andragogike itd.) in poznavanjem prakse, bi lahko bolje utemeljili svoje odločitve in razumeli njihov vpliv. Že v 19. stoletju, ko se oblikuje *koncept civilne družbe*, postane jasno, da družba ni le skupek pogodbenih razmerij. Nasprotno, je celota *med seboj povezanih posameznikov*, njihovih *medsebojnih odnosov* in se strukturira po njihovih interesih in potrebah (Hegel). Je sistem menjav, ki so tudi družbene in ne zgolj ekonomske narave. Še več, družbene pravice se oblikujejo različno v različnih kulturah, značilnost in naloga civilne družbe pa je, da "od spodaj" sproža družbene spremembe. (Glej Marcel Mauss, Durkheim).

Prešernovega spomenika do Hribarjeve hiše

Študijski sprehod po Fabianijevi Ljubljani s člani študijskega krožka *Spoznajmo svoje mesto* in mentorico mag. Olgo Paulič

Sreda, 18. maj, ob 9.00 uri, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana

Predstavitel spletne strani animatorjem

Četrtek, 19. maj, ob 16.30 uri, UTŽO Ljubljana, dvorana v pritličju levo

Kako udobna in prijetna je soba v domovih za starejše? Predlogi in usmeritve za načrtovanje

Predstavitel raziskovalne naloge študijske skupine Dom, kultura bivanja, oprema in prenova pri mentorici arh. Barbari Železnik Bizjak

Sreda, 25. maj, ob 9.00 uri, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana

Predstavitel spletne strani animatorjem

Četrtek, 26. maj, ob 17.00 uri, Trubarjeva hiša literature, Stritarjeva 7, Ljubljana

Literarno branje zgodbopisk

Torek, 31. maj, ob 10.00 uri, Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

Srečamo se v kinu: Še vedno Alice

Gostja v razgovoru po ogledu filma bo Ana Cajnko, voditeljica Alzheimer Cafe (pogovorov o demenci), vodja programa za pomoč osebam z demenco in njihovim svojcem RESje pri ZDUS ter vodja mednarodnega projekta Spomini.

Petek, 3. junij, ob 18.00 uri, Vrt Mete Berce, Kocjanova 7, Ljubljana-Šentvid

Na Metinem vrtu: zgodbe Svetlane Makarovič v keramiki

Odprtje razstave krožkov za keramiko pri mentorici Lučki Šičarov

Razstava bo na ogled od 4. do 19. junija, vsak dan med 15.00 in 18.00 uro

Sreda, 8. junij 2016, ob 10.00 uri, Slovenska UTŽO, Poljanska 6, Ljubljana

Posvet o srebrni ekonomiji (Silver Economy Development Meeting)

Več: <http://eregion.eu/8-6-2016-silver-economy-development-meeting-ljubljana>

Prijave: griear@fov.uni-mb.si

Ponedeljek, 13. junij, ob 10.00, Narodni muzej Slovenije (Metelkova)

Muzeoforum. John H. Falk: Obiskovalci in vseživljenjsko učenje

Dvaintrideseto študijsko leto, leto brez ocen, gre h koncu

Zaključuje se dvaintrideseto študijsko leto Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, še eno leto svobodnega, medsebojnega učenja, še eno leto brez ocen! Kako brez ocen oceniti uspešnost učenja starejših? S kvantitativnimi in kvalitativnimi raziskavami in sredi življenja. Rezultati? Osebnostna rast, več participacije v družbi, posredno tudi ekonomski rezultati (druga kariera). S pomočjo primarnih socialnih skupin se razširi socialno omrežje, krepijo se stališča, kompetence. Članom vseh univerz želimo prijetne in ustvarjalne počitnice!

Dan je bil kot nalašč za posvet

O UTŽO Brda, posvetu in razširjeni seji sveta mreže Slovenska UTŽO ter prvih češnjah Vipolže, 17. maj 2016

Navzoče so pozdravili Duška Prinčič Domenis, predsednica in ustanoviteljica čisto mlade UTŽO Brda, Tina Novak Samec, direktorica ZTKMT Brda in Anita Manfreda, direktorica uprave Občine Brda. Na strokovni posvet *Učljivost starejših in sodobne metode izobraževanja ter 20. razširjeno sejo sveta Mreže Slovenska UTŽO* je prišlo nad šestdeset udeležencev. V prelepi vili Vipolže v Goriških Brdih, sredi valovite zelene pokrajine in pokončnih cipres, so prisluhnili *predavanju andragoga prof. dr. Marka Radovana*. Znanje mladih je dihotomo, razmejeno na dve kategoriji, belo in črno. V odraslosti učenci znanje relativizirajo, zagledajo več razsežnosti. V starosti je učenje dialektično; starejši želijo razumeti vzroke, posledice, povezave, da krepijo avtonomnost, kompetentnost in povezanost z drugimi. Slednjemu je pritrdila tudi prof. dr. Ana Krajnc, naslanjajoč se na rezultate raziskave v Mreži Slovenska UTŽO o dejavnikih, ki v študijskih krožkih povečujejo učljivost. Umetnostna zgodovina Brd je lokalni študijski krožek, ki krepi lokalni razvoj, obiskovalce pa popelje po najlepših poteh. Na razširjeni seji sveta mreže, ki jo je vodila *Maša Bizovičar*, je tekla beseda o novih članicah Mreže Slovenska UTŽO, Rakičan, Laško, Log-Drager in pridruženi članici FF Univerze v Mariboru, o razvoju programov na področju digitalizacije, tehnike in naravoslovja, članarini mreže, financiranju UTŽO, sodelovanju članic mreže pri E-novicah in na spletni strani Slovenske UTŽO. *Mirjam Bevc Peressutti* pa je predstavila delo skupine za zagovorništvo.

Teden vseživljenjskega učenja in UTŽO Škofja Loka. Človek ni kar narejen Škofja Loka, 17. maj 2016

UTŽO Škofja Loka se je pridružila TVU Andragoškega centra Slovenije, ki slavi učenje nas vseh. TVU, idejni potomec UNESCO-vega Tedna izobraževanja odraslih učencev, ima dolgo in izjemno uspešno tradicijo. Študentka UTŽO Meri Bozovičar se je tako v okviru tega tedna pogovarjala s *Štefanijo Križnar*, zdravnico pediatrično v pokoju, ki je ustanovila in vodila razvojni oddelek v pediatrični ambulanti zdravstvenega doma v Škofji Loki. Raziskovala je vpliv žarčenja urana na pojavnost raka v Poljanski dolini ter vzroke razširjenosti astme pri otrocih na Trati. Človek in strokovnjak ni kar narejen, človek se uči, nastaja in se prebija skozi zgodbe življenja, je bilo razumeti iz pogovora. Izobraževanje in učenje imata moč, da preoblikujeta (starejšega) človeka in družbo. V Tednu vseživljenjskega učenja sta se tako združili Zveza društev upokojencev in UTŽO Škofja Loka in na izbrani dan so tekale dejavnosti starejših od jutra do večera (razstava keramičnih izdelkov; Znaš, nauči drugega; računalniška delavnica, predavanje o nepremičninah).

Svež in slovesen spomin na Cankarja

Deset let svežega spomina na književne ustvarjalce Celje, 9. maj 2016

V Osrednji knjižnici Celje potekajo srečanja članov UTŽO Celje, študijske skupine *Domoznanstvo in kulturna zgodovina*. Tam je nedavno potekal tudi spominski večer, poklon Ivanu Cankarju. Sodelovali so člani *Ljubiteljskega gledališča Teharje* - med njimi so tudi člani UTŽO Celje. Občutljivo, kultivirano vezno besedilo je prispevala profesorica *Božena Orožen*, že pred dvajsetimi leti pobudnica ustanovitve UTŽO Celje. Večer so s pesmijo in glasbo spremljali Kvartet Grmada in mladi flvtistki iz Glasbene šole Celje. V zadnjih desetih letih so tako osvežili spomin na Ketteja, Trubarja, Prešerna, Aškerca, Šmita, Meška, Slomška, Vido Jeraj in Lili Novy, brata Cirila in Metoda, Tagoreja, odlični pa so bili tudi recitali Drevo v poeziji, Tiho prihaja mrak in Celje v besedi in pesmi. UTŽO in druge organizacije prepletejo svoje delo, skupaj tvorijo tim. "ekosistem" medsebojno bogatečih se odnosov, virov v okolju, prebivalcev v kraju ali regiji, brez česar bi bili miselno, čustveno siromašni in tudi ekonomsko neuspešni.

Rad ima Kras, prof. dr. Jurij Kunaver

Delovanje v društvih je pomembno. Jurij Kunaver v oddaji Storž, Slovenija 1 Ljubljana, 18. maj 2016

“Časa je vedno manj,” pravi prof. dr. Jurij Kunaver, mentor za geografijo na UTŽO Ljubljana, ki veliko dela in veliko odkriva. Zmeraj ga je zanimala pokrajina zunaj mest, pokrajina brez naselij, pristna narava. Tako tudi danes. Iz družine prinaša tradicijo ustanavljanja društev (Društvo učiteljev geografije itd.), kajti vsaka dejavnost mora biti organizirana na ljubiteljski ali profesionalni ravni. Društvena dejavnost omogoča shajanje z enako mislečimi, s katerimi skupaj zastopamo svoja stališča v javnosti, dajemo pobude glede vprašanj, ki jih javnost ne pozna. Posebej Jurija Kunaverja zanima Kras, kjer so jame, odprtine, ki vlečejo k sebi (Rakov Škocjan). Piše tudi knjigo o zgodovini jamarskega društva od leta 1900 do leta 1945. Svoje znanje je nekoč predajal študentom geografije. Kakšni so mladi? “Počasi se iz teh mladih ljudi izležejo ... takšni, ki so ambiciozni, ki mentorja tudi presežejo in tisti drugačni.” Verjame, da je mladina zmeraj bolj ali manj enaka, da je z njo treba delati lepo in biti do nje tudi malo zahteven. Danes imajo mladi veliko možnosti, ker se da s tem znanjem marsikje biti uspešen. Do starejših pa moraš biti kot predavatelj zelo obziren, spoštljiv, nevsiljiv. Oni pridejo na izobraževalno srečanje zato, da slišijo nove reči iz kompetentnih ust in da se družijo. Kaj sami izlečejo iz tega, je odvisno od njih. To je njihova volja. Na podlagi spodbud, ki jih dobijo, razvijajo nove interese.

Več: <http://radioprvi.rtvsl.si/2016/05/jurij-kunaver/>

Maks Fabiani, arhitekt in urbanist

Študenti za študente o Fabianiju. Je Plečnikova Ljubljana zgolj Plečnikova? Ljubljana, 17. maj 2016

Leto 2015 je bilo Fabianijevo leto in po njegovi Ljubljani so nas povedli člani študijske skupine *Spoznajmo svoje mesto* (mentorica mag. Olga Paulič) in tako predstavili rezultate svojega učenja in raziskovanja. Za postavitev smernic za obnovo Ljubljane po potresu 1895 so se potegovali mnogi, med njimi tudi dunajski umetnostni zgodovinar in arhitekt ter teoretik urbanizma Camillo Sitte ter arhitekt Maks Fabiani. Nazadnje so mestni svetniki »vzeli« od vsakega malo. Fabianijeve stavbe so postale zgled številnim popotresnim gradnjam v mestu.

Študente UTŽO je Fabianijeva pot vodila od Prešernovega spomenika mimo Krisperjeve do Hribarjeve hiše, Fabianijevih stavb torej, in edinstvenega secesijskega parka, ki je skozi leta nenehno spreminjal ime: Leninov, Slovenski, Miklošičev park. Sodelovali sta tudi učenki Osnovne šole Savsko naselje.

Spremljajte koledar dogodkov in vse drugo na novi spletni strani Slovenske UTŽO **Ljubljana, 18. in 25. maj 2016**

Stran smo predstavili animatorjem, ti pa jo bodo svojim skupinam. Beseda je tekla tudi o vsebini in načelih delovanja UTŽO itd. Več kot sedem mesecev je nastajala spletna stran Slovenske UTŽO z delno finančno podporo Ministrstva za javno upravo in Evropskega socialnega sklada. Animatorjem so jo predstavile *Maša Bizovičar* (tehnična koordinacija in konceptualna podpora), *Alijana Šantej* in *Dušana Findeisen* (konceptualna zasnova). Komu smo jo namenili? Starejšim študentom, mentorjem, animatorjem, sodelavcem, vodjem slovenskih UTŽO, raziskovalcem, politikom, novinarjem, sorodnim organizacijam, partnerskim organizacijam, tujim partnerjem, ministrstvu. Stran pokaže razvejanost delovanja (štiri sekcije, knjižnica, rezultati projektov, predavanja za javnost, konference, prostovoljstvo, zagovorništvo, svetovanje, festival, raziskave, publikacije, diplomska in podiplomska dela, delovanje študentov, filmi, radijske, televizijske oddaje, ključni dokumenti itd.). Zbrani so podatki, ki jih potrebujemo in jih potrebujejo partnerske ustanove. Včeraj se je na podlagi spletne strani denimo, oglasila mestna občina iz Turčije. Sprašujejo nas o konceptih kot so srebrna ekonomija in e-medicina, ki jih ne poznajo.

Več: www.utzo.si

Živim v domu starejših, toda kako naj tu domujem? "Udobna in prijetna soba?" **Ljubljana, 19. maj 2016**

V študijskem krožku *Dom, kultura bivanja, oprema in prenova* (mentorica arh. *Barbara Železnik Bizjak*) raziskujejo, kakšna naj bi bila prijetna in udobna soba v domu starejših. Spoznanja so nedavno predstavili tudi javnosti v ciklu predavanj *Podobe časa*. Bili so vse naokrog, fotografirali so sobe, jih primerjali na temelju svojega poznavanja arhitekture in notranje opreme. Prvo spoznanje: sobe v naših domovih so nasledek industrijskega obdobja. Premajhne so, pogosto dvoposteljne, lahko tudi puščobne, bolnišnične. Veljalo bi uporabiti modularno pohištvo, potegniti polico na višini 115 do 120 cm za postavljanje slik, ob steni pult za različne dejavnosti, posteljo umakniti za steno. Ločiti bi veljalo dele sobe, dnevno in nočno,

če ne drugače, z zaveso, da se ohrani zasebnost. Predele kopalnic je treba barvno ločiti, opremiti s piktogrami. Lijak naj bo korito z odlagalno površino. Svetloba naj ne bo bela in bleščava. Sobe naj bodo računalniško opremljene, televizija na stenskem nosilcu, barve ne smejo biti kontrastne, marveč komplementarne. Tla pod tušem naj bodo ogrevana. Omara za dnevno shranjevanje oblačil naj bo na višini 140 cm. Vrata naj bodo drsna. Star, še jugoslovanski zakon določa, da morajo bolnišnice, domovi starejših, šole imeti dnevno svetlobo. Pa še to: starejši malo obrabijo tla in pohištvo.

Vračam se Zagreb k tebi na bregove Save Zagreb, 11. maj 2016

Na študijski in prijateljski obisk v Zagreb so se podali študenti UTŽO, prostovoljci v Botaničnem vrtu in drugod ter člani študijske skupine Novinarstvo, ki sodelujejo v projektu DANET *Okusi Donave, kruh, vino in zelišča*. Seznanili so se z delom zagrebških kolegov za ta projekt, obiskali so Botanični vrt, bili deležni kolegialnega vodenja po mestu. Tekla je uradna izmenjava znanja po programu, veliko je bilo bogatih medsebojnih pogovorov. Izmenjava z Zagrebom je tradicionalna. Letošnja je že enaindvajseta po vrsti, finančno jo je podprlo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Mreža Sosedstvo. Greš z menoj? Projekt, ki nam da misliti Essen, maj 2016

V Essnu člani Mreže sosedstvo (nem. Netzwerk Nachbarschaft) tedensko popeljejo na sprehod okrog tisoč starejših. Starejši, ki živijo sami, zgubijo željo, da bi šli ven in bili v stiku z okoljem. Leta 2012 so tako pričeli s projektom »Greš z menoj - več gibanja v starosti.« Udeleženci se sprehajalcem pridružujejo po poti, kar prinaša medsebojne stike, informacije, znanje in budi zanimanja. Program pripravljajo Svet starejših, Urad za starejše in Zdravstvena konferenca mesta Essen. Univerzam po Sloveniji predlagamo, da se povežejo z občino in skupaj postavijo podoben projekt, vanj pa dodatno vgradijo znanje, ki ga študenti pridobivajo na univerzah. Torej: »Greš z menoj? Več gibanja *in znanja* v starosti.« Le znanje, ki ga uporabljamo, ima vrednost.

Več: <http://www.netzwerk-nachbarschaft.net/>

Napovedujemo, vabimo

31. maj 2016 ob 10.00 uri, Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana. **Srečamo se v kinu: Še vedno Alice.** Gost v razgovoru po ogledu filma bo mag. Jože Škrli, predavatelj prostovoljec v programu za pomoč osebam z demenco in njihovim svojcem RESje v okviru ZDUS.

31. maj 2016 ob 18.00 uri, Domžale, Kulturni dom Franca Bernika. **Ko zorijo sanje. Predstavitve 15. jubilejnega literarnega zbornika** v organizaciji UTŽO Domžale

31. maj - 1. junij 2016, Bratislava. **Letna konferenca EAEA: Platforma vseživljenjskega učenja.** Sodelujejo Urša Kramberger, Robert Mlakar, Marija Cizelj, Neva Železnik in Dušana Findeisen znotraj projekta Erasmus+ Digitalna Donava in ob podpori Evropske komisije. Več: <http://www.eaea.org/en/home/events/IIIplatform-conference.html>

3. junij 2016 ob 18.00 uri, Vrt Mete Berce, Kocjanova 7, Ljubljana-Šentvid **Na Metinem vrtu: zgodbe Svetlane Makarovič v keramiki. Odprtje razstave krožkov za keramiko pri mentorici Lučki Šiçarov.** Razstava bo na ogled od 4. do 19. junija, vsak dan med 15.00 in 18.00 uro

8.- 15. junij 2016, Ljubljana, **Poletna univerza** (Pametni telefoni in tablice. Napredna uporaba pametnih naprav). Vodi Robert Mlakar. Več: <http://www.utzo.si/poletna-univerza/>

8. junij 2016 ob 10.00 uri, Slovenska UTŽO, Poljanska 6, Ljubljana. **Posvet o srebrni ekonomiji (Silver Economy Development Meeting)** v so-organizaciji s Cross-border eCollaboration in the eRegions. Sodelujeta Ana Krajnc in Dušana Findeisen. Več: <http://eregion.eu/8-6-2016-silver-economy-development-meeting-ljubljana>
Prijava: Prof. dr. Jože Gričar, griacar@fov.uni-mb.si

8. junij 2016, Brdo pri Kranju. **Academic Economic Congress 2016.** Organizator Life Learning Academia. Predava Dušana Findeisen. Več: <http://www.aecongress.eu/>

9. junij 2016 ob 11.00 uri, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana pritličje levo **Temne sence demence.** Tiskovna konferenca in javna predstavitev knjige avtorice Neve Železnik

8. - 10. julij 2016, Ulm. **10th International Danube Festival.** Konferenca o Obdonavju in Obdonavski zajtrk na mostu. Sodelujejo študenti UTŽO, udeleženci projekta Okusi Donave: kruh, vino začimbe ob podpori združenja DANET in Stiftung Baden-Württemberg. Več: <http://tastes-of-danube.eu/danube-event-july-2016>
<http://www.donaubueror.de/donaufest>

Strukturiran dialog modrih sodelavcev

V Bratislavi smo znotraj projekta Digitalna Donava sanjali o družbi prihodnosti Bratislava, 31. maj - 1. junij 2016

V okviru projekta Digitalna Donava, Erasmus+, ki je deležen podpore Evropske unije, smo se mentorji z UTŽO Ljubljana udeležili zanimive konference (strukturiranega dialoga) *Platforme vseživljenjskega učenja* (angl. *European Civil Society for Education*) z obetavnim naslovom *Kakšna bo v prihodnje učeča se skupnost* (angl. *Imagining learning community of tomorrow*). Slovaška se pripravlja na predsedovanje Evropski uniji, tudi zato se je konferenca v organizaciji tamkajšnje Fakultete za arhitekturo odvila v Bratislavi, v prostorih »umrle« tovarne. Vsebina? Človek gre skozi življenje, ima različne socialne vloge, a je hkrati državljani svoje skupnosti. Izobraževanje ponudi vsebine in načine, da se te spremenijo v znanje. Kako se spoprijeti z nezaposlenostjo, prebežništvom, preprečiti terorizem, zagotoviti osebnostno rast, dejavno državljanstvo, družbeno vključenost ali vzdrževanje zaposljivosti? Izobraževanje odraslih ponuja svoje načine za premoščanje teh vprašanj. Nevrologinja *Eva Gyarmathy* - ukvarja se z disleksijo, družbeno/kulturno različnostjo, je dala shematizirane poudarke za razumevanje bistva učenja skozi življenje (otrok se uči s posnemanjem, mlad človek sistematično, odrasli raziskovalno). *Kari Antilla* je udeležence povabil k razmisleku o izobraževalnih politikah in njihovem vplivu na učence vseh starosti. Več skupin (digitalna vključenost, raznolikost, demokracija, na znanju utemeljena družba) je nato razmišljalo. O čem? O prihodnosti, ki je hkrati naša sedanjost, in o družbi, o kateri sanjamo. Slovensko UTŽO so predstavili mentorji: *Dušana Findeisen, Urša Kramberger, Robert Mlakar, Lučka Cizelj* in *Neva Železnik*.

Več: <https://platform-ac2016.org/workshops/>

Več: <http://www.slideshare.net/gyarme/presentations>

Kaj je novega na Ministrstvu za izobraževanje? Naj prepričani prepričajo druge! Ljubljana, 2. junij 2016

Zadnje letošnje koordinacijsko srečanje na MIZŠ je vodila mag. *Katja Dovžak*. V pripravi je *Zakon o izobraževanju odraslih*, ki naj zrcali stanje, potrebe in možnosti. Narejena je bila analiza stanja (vsebine, udeleženci, dejavnosti, izvajalci, način izvedbe, potrdila, spričevala). Odprta vprašanja: Kako razmejiti splošno izobraževanje (za življenje) in izobraževanje za delo? Vprašanje je staro kot tisto, kako razmejiti izobraževanje in usposabljanje? Kako zagotoviti in oceniti kakovost? Naj obiskovalno spričevalo vsebuje navedbo vsebine programa ali kaj drugega? Ugotovitev: malo je e-izobraževanja, razen tistega pod okriljem Ministrstva za kmetijstvo. *Zvonka Pangerc* (ACS) je predstavila EPUO (Prenovljeni EU program za učenje odraslih), rekoč, da se mora okrepiti osveščanje (javna kampanja). Naj

prepričani prepričajo druge! Povečati velja udeležbo, ki je nazadovala, popularizirati evropsko politiko. Vtis je naredila njena predstavitev *Parade učenja* (dogodek v več regijah hkrati) in tematskih video publikacij. *Olga Drofenik* je predstavila raziskavo Andragoškega društva Slovenije o pripravljenosti 17-tih županov in 23-tih občin za podporo izobraževanju odraslih. Župani 70 % proračuna porabijo "po zakonu", 30 % po svoji presoji. Za ceste ali kaj drugega.

Paleta barv Bratislave. Foto: D. F.

Darovi so ključ do blagostanja. Razmišljajmo v mreži

Bratislava, 31. maj. - 1. junij 2016

Eva Gyarmathy je nevrologinja. Raziskuje posebne učne potrebe, pa tudi družbeno in kulturno različnost. Ustanovila je *Center za disleksijo otrok in odraslih* in je članica *Sveta SEN za krepitev talentov*. Ogromen napredek informacijsko komunikacijske tehnologije spreminja delovanje možganov in s tem učenje, pa tudi učne potrebe generacij, rojenih v digitalnih časih. Težave in razvojne možnosti so v raznolikosti in drugačnosti, ki se povečujeta zaradi številnih dražljajev iz okolja. Če bomo priznali, da je raznolikost vrednota, bomo lahko ubirali sebi lastne učne poti, nastalo bo učenje in razmišljanje v mreži. Darove je treba gojiti in krepiti, darovi so ključ do blagostanja. Zmožnosti je treba ohranjati, ustvarjati velja priložnosti za pridobivanje novega znanja.

Novice iz narave. Razstava članov študijske skupine vabi v Prirodoslovni muzej

Ljubljana, 25. maj - 31. avgust 2016

Študijska skupina *Narava, znana neznanka* (mentorica dr. Staše Tome) z razstavo *Novice iz narave* strukturirano predstavlja pridobljeno znanje: življenje ptic v rokavih Mure, najvišje drevo na svetu (v Kaliforniji, staro 600 let), titanski kačnik z listi visokimi do šest metrov, hierarhične razlike v krdelu volkov in krdelu psov, nova ureditev naravnega rezervata Škocjanski zatok, samorog v slovenskih gozdovih, življenjska doba morskih psov. Avtorji razstave povedo tudi, kako nastane jajčna lupina in še marsikaj drugega, kar mnogi, mi, naši otroci ali vnuki, ne poznamo. Razstavo si lahko ogledate skozi poletje. Prirodoslovni muzej Slovenije, vhod z Muzejske ulice 1 (isti kot v Narodni muzej Slovenije), od ponedeljka do nedelje od 10. do 18. ure, ob četrtkih od 10. do 20. ure. (Vir: Alijana Šantej)

Samostan Đurđevi Stupovi v Srbiji

Slovenska kulturna dediščina in umetnost nemirnega Balkana v oddaji Storž Ljubljana, 2. junij 2016

Odkar študira umetnostno zgodovino na UTŽO Ljubljana, je *Marjeta Brezovec*, upokojena medicinska sestra, spoznala že vrsto umetnin slovenske kulturne dediščine. Zdaj že ve, da ji manjka znanja in da mora zaviti v knjižnico in kaj preštudirati tudi sama. Razume umetnino v kontekstu časa in z vidika njene sporočilnosti. *Dr. Rajka Bračun Sova* je njena mentorica, ki študente vodi skozi slovensko umetnostno zgodovino, od situlske umetnosti do srednjega veka, preko plemiške gotike do renesanse in baroka. Predstavi jim tudi sodobno umetnost, umetnike, ki se odzivajo na družbene spremembe, globalizacijo itd. Predavanja so zasnovana tematsko, teme so aktualne, niso zgolj analiza sloga. V prihodnjem letu bo na UTŽO Ljubljana prostor tudi za umetnost na nemirnem Balkanu - kot pravi prof. Ignacij Voje - na sotočju katoliške, pravoslavne in islamske umetnosti, smo slišali v oddaji Storž. Več: <http://4d.rtvsllo.si/arhiv/storz/174408769>

Srebrna ekonomija na UTŽO. Pogled od zgoraj
Foto: J. Platiše

Srebrna ekonomija trka na duri. Pripravljalni sestanek za konferenco v septembru Ljubljana, 8. junij 2016

Na pobudo *prof. dr. Jožeta Gričarja*, študenta italijanskega jezika, so se na UTŽO Ljubljana zbrali predstavniki Ministrstva za delo, ambasadorji, ki jih vprašanje zanima, predsednik Obrtne zbornice, predstavniki zasebnih podjetij, sorodna društva (ADS), študenti UTŽO in drugi. Razprava? Do leta 2060 bo srebrna ekonomija dosegla 5 % BDP. Srebrna ekonomija zahteva celostno obravnavo. Starejši naj sodelujejo kot prožni starejši delavci z izkustvenim znanjem, ki se je nabiralo v različnih vlogah na delovnem mestu, kot proizvajalci in potrošniki, kot inovatorji. Srebrna ekonomija niso zgolj storitve in proizvodi za lajšanje bolezenske starosti. Poudarek je na prispevanju starejših in nevladnih organizacij! Če zakon omejuje delo starejših, je škodljiv, "meja med trgom dela in upokojitvijo je v Sloveniji nepropustna! Le 49 % vprašanih je pri nas naklonjenih delu starejših (v EU pa 61 %)" (Magda Zupančič). »Upokojeni obrtniki zgubijo 25 % pokojnine, če delajo.« (Branko Meh). »Krčevito se borimo za ohranjanje starejših delavcev na delovnem mestu, a je drugih oblik dela v informacijski družbi veliko.« (Ana Krajnc). »Društva, najbolj medgeneracijska, imajo v srebrni ekonomiji pomembno vlogo.« (Miha Ješe). »Odgovor socialnih sistemov na krizna obdobja je korak nazaj, namesto korak naprej v razvoju. Upokojeni se moramo predvsem sami boriti zase, za svoje delo, za svojo socialno vključenost«. (Dušan Kidrič). »Potrebujemo e-portal za povezovanje UTŽO v e-

regiji«, je povedala študentka Eli Delidžakova Drenik. Študenti UTŽO so predstavili svoje delovanje in mednarodne povezave. Memorandum sestanka je dosegljiv na:

<http://www.utzo.si/srebrna-ekonomija-trka-na-duri-4/>

Pod urbanističnim očesom študentk UTŽO

Foto: M. Kutin

Na drugem svetu ga ne bodo potrebovali, v programu ERASMUS+ pa nedvomno Ljubljana, junij 2016

Poznate neuko in slabšalno izjavo, da je znanje starejših dobro le za njih same? Ali pa: »Kaj ti bo znanje, saj ga na drugem svetu ne boš potreboval!« Na drugem res ne, na tem pa! Študenti skupine *Trgi, ulice in stavbe okrog nas* (mentorica arh. Meta Kutin) in avtorji vodnika *Z menoj po mojem mestu* so imeli radijsko oddajo Storž. Osnovna šola Vič jih je tedaj povabila v projekt Erasmus+ *Vsak otrok je umetnik*. Za mednarodno skupino otrok so tako mentorica in študenti UTŽO s svojim znanjem zasnovali izobraževalno pot po arhitekturi Jožeta Plečnika in praktične vaje. Na fotografijah je denimo manjkal Čevljarski most, pa ga je bilo treba vrisati, maketo mesta je bilo treba urediti (v Muzeju arhitekture). Spoznanje? Ko generacije nekaj skupaj počno, se zlijejo v eno. Sodelovali so: Vida Vilhar Pobegajlo, Anamarija Rančič, Nada Klučar, Andrej Šolar, Alenka Šolar, Dubravko Lovrečič, Sonja Bastar. (Vir: Meta Kutin)

Na Metinem vrtu v družbi Svetlane Makarovič. Kultura je tam, kjer so ljudje Ljubljana, 3. junij 2016

Nad sto obiskovalcev se je zbralo na svojevrstni, že tradicionalni javni prireditvi keramičnih študijskih krožkov (mentorica Lučka Šičarov) na vrtu Mete Berce, študentke UTŽO, da si ogledajo upodobitev keramičnih junakov pravljic Svetlane Makarovič. Vživeta pisateljčina interpretacija je usmerjala pogled h Kosovirju in drugim junakom. Skupina keramikov angažirano upodablja družbene teme in potrjuje tezo, da mora kultura (izobraževanje) ven iz za zidov, tja, kjer so ljudje (A. Malraux).

Skupinski potret z Robijem

Pismo Robiju, našemu mentorju. Učili smo se z vrstniki

Spoštovani Robi, študijsko leto smo zaključili z novim znanjem in védenjem o fotografiranju in računalniških povezavah. Pri digitalnem fotografiranju so potrebne računalniške spretnosti. Pridobili smo jih pri vas/nas, v programu *Fotografija in računalnik 1*. Naučili smo se obdelane fotografije prikazati kot lepljenke, diaprojekcije, spletno predstavitev. S prenosom na trdi disk smo jih uredili v mapah, da so lažje dosegljive in pregledne. Študijsko leto je bilo vsebinsko nadvse zanimivo, odnosi med nami pa veseli in sproščeni. Učili smo se z vrstniki sredi življenja in za življenje.

(Vir: člani skupine Fotografija in računalnik 1)

Kam z novinarskim znanjem? Zgled Zdenke Ferengja Ljubljana, junij 2016

Namen UTŽO je, da boljša življenje starejših na temelju znanja in kulture ter povezovanja z okoljem (statut UTŽO). Študentka novinarstva Zdenka Ferengja je že v začetku študija v letu 2014 v reviji Naša žena objavila članek "Križa vrednot", članek "350 punčk in ena mama" v reviji Vzajemnost, zdaj pa "Bojevnik Raf" prav tam. Sodeluje v anketah, ki jih pripravljajo v njeni študijski skupini za novinarstvo. Spoprijela se je z moževo boleznijo, piše blog na MMC RTV Slovenija. Bila je gostja v oddaji Med štirimi stenami. Že sedem let piše dnevnik "Na robu", o svojem doživljanju in spoznanjih ob spremljanju bolnega moža z Alzheimerjevo boleznijo. Da bi drugim bilo lažje, da jih ne bi bilo strah, da bi znali. Pripravlja tudi knjigo o tem.

Več: http://www.rtvlo.si/blog/zdenka_ferengja/v-labirintu-demence-7-del/104815,
<http://radioprvi.rtvlo.si/2016/04/med-stirimi-stenami-46/>

Na Paradi učenja v Kranju

Na Paradi učenja, dnevnu sosedov, v begunskem centru s svojimi stvaritvami

Skupino prostovoljk s Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje v povezavi z UNICEF pogosto srečujemo v javnosti: na Paradi učenja, Dnevnu sosedov, v begunskem centru v Logatcu, pa tudi virtualno, denimo v TV oddaji Tednik. Njihovo delo je posredovanje in

skupna gradnja znanja, prodaja punčk iz cunj, zbiranje denarja za cepljenje otrok v državah v razvoju, kjer vlada revščina. Revščina ni le pomanjkanje denarja. Pomeni odtujitev, ujetost, da je vsega manj: znanja, kulture, uveljavljanja državljanskih pravic, slabši je dostop do izobraževanja. V revnih državah pomeni, da ljudje živijo manj časa, da morda umrejo do starosti enega leta. Najslabše pa je, proti pričakovanju, ali pač, biti reven v ZDA.

Napovedujemo, vabimo

28. junij 2016 ob 10.00 uri, Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

Srečamo se v kinu: Volčji totem. Gost v pogovoru po ogledu filma bo dr. Boštjan Plut, mentor za zgodovino in program Tradicionalna ljudstva sveta na UTŽO Ljubljana.

Več: <http://www.utzo.si/ogled-filma-volcji-totem/>

30. junij - 2. julij 2016, Reka, Filozofska fakulteta

Mednarodna znanstvena konferenca o izobraževanju odraslih "Obrazovanje odraslih i tržište rada". Sodeluje Meta Žgur: Osebe s skotopičnim sindromom kot posebna rizična skupina na trgu dela. Več: <http://www.dante-ri.hr/obrazovanje-odraslih-i-trziste-rada>

8. - 10. julij 2016, Ulm, **10th International Danube Festival**

Evropska konferenca Okusi Donave (European Conference Tastes of Danube – Let's Taste it) in Obdonavski zajtrk na mostu. Sodelujejo študenti Slovenske UTŽO, udeleženci projekta *Okusi Donave: kruh, vino in začimbe* ob delni podpori Deželnega ministrstva Baden-Württemberg.

Več: <http://tastes-of-danube.eu/conference-july-8-2016/>

Novice U3 - 7 2016

V Žalcu so Bistričane pričakali resda glasno, a ubrano Žalec, Ilirska Bistrica, junij, 2016

V Žalcu so se srečali študenti UTŽO Ilirska Bistrica in UTŽO Žalec. Pihalna godba UTŽO Žalec, ki jo vodi *Marko Repnik*, je pozdravila obiskovalce, resda glasno, a ubrano. UTŽO Žalec, je povedala predsednica *Marija Masnec*, sodeluje na mestnih prireditvah, razstavah, se povezuje z vrtci, šolami, domovi starejših, sodeluje z galerijo Doreta Klemenčiča - Maja in Savinjskih likovnikov. *Breda Šip* je Bistričane povedla po mestu mimo Zotlove kovačije iz 16. st., nekdanj zbirališče protestantov, nato mimo Savinove hiše, rojstne hiše generala in skladatelja Friderika Širce. Ob cerkvi je Park zdravilnih in aromatičnih rastlin. Tedaj ni čudno, da so na UTŽO dejavni tudi na to študijsko temo. Iz časov turških vpadov je ohranjen le eden od štirih obrambnih stolpov, imenovan Kevder, kjer so zdaj vinoteka savinjskih vinogradnikov, etnografska zbirka, prostor za priložnostne razstave. Potep po mestu se je zaključil pod balkonom Bergmanove vile, kjer je sedež UTŽO Žalec. Dr. Rihard Bergmann, zaveden Slovenec, je bil okrožni zdravnik, ugleden meščan in so-pobudnik gasilstva v Žalcu. Bistričani so bili še v presenetljivem Ekomuzeju hmeljjarstva in pivovarstva. Če vas po Žalcu vodijo domačini z UTŽO Žalec, pa se mesto z bogato zgodovino razširi vse do Šempetra z rimsko nekropolo, ki je na stari rimski cesti. (Vir: Marica Gaberšnik)

Spletna revija Pogovori z občani

Na novi univerzi v Dragomeru imajo svojo, s kraji povezano spletno revijo Dragomer, junij, 2016

Nova univerza za tretje življenjsko obdobje v Dragomeru je organizirana kot društvo DVIG za vzajemno izobraževanje generacij. Njeno poslanstvo? Spreminjati lokalno okolje, spodbujati osebnostno rast starejših, omogočati sodelovanje med generacijami, odzivati/pripravljati se na družbene spremembe. Prebežništvo je družbeno vprašanje, »posledica krutega izkoriščevalskega kapitalizma, križanja mednarodnih interesov«, pravi Slavoj Žizek, pa tudi tega, da tisto, kar je obče, ne zdrži dolgo mirnega sožitja s tistim, kar je zasebno in posebno, kar koristi le manjšemu številu ljudi (Hegel). Univerza je naredila prve korake prav na to temo s predavanji ddr. Verene Vidrih Perko [Dediščina Sirije – Palmira, ljubezen moja](#), Ervina Hladnika Milharčiča [Gledamo iste slike, vidimo popolnoma drugačne stvari](#) in Anice Mikuš Kos o trpljenju in dobroti. *Borka Kucler* je postala mentorica študijskega krožka o prebežništvu. Univerza izdaja tudi spletno revijo Pogovori z občani, kajti od staroselcev in drugih se učimo. Tudi nova univerza, tako kot druge, temelji na študijskih krožkih, obliki neformalnega, demokratičnega, sodelovalnega in skupnega učenja, ki ustreza individualnim in skupnim potrebam. V študijskih krožkih pridobljeno znanje študenti UTŽO podarjajo drugim skupinam, organizacijam v kraju itd.

Več: <http://iold.si/>

Pasji obiskovalci, animirani film in delavnici za otroke z disleksijo Ljubljana, 28. in 29. junij, 2016

Na UTŽO Ljubljana sta stekli delavnici proizvodnje animiranega filma za udeležence, otroke z disleksijo, v sodelovanju z Animateko Slon ter Zavodom PET. Otroci so se spoznali s pasjimi obiskovalci, naučili so se pristopiti k psu, kako se obnašati v njegovi navzočnosti, kar je dalo tematsko podlago za ustvarjanje animiranega filma. Nazadnje so izdelali kolaž, like in ozadje in uporabili tehniko stop-motion (slika sledi sliki). Izdelali so animirani film, s katerim drugim otrokom sporočajo, kar so se naučili. Delavnici sta bili v podporo učenju načrtovanja, postavljanja strategij, kar mnogim otrokom z disleksijo povzroča težave. (Vir: Meta Žgur)

Pogled v pisarne sedeža SUTŽO

Kaj boste delali zdaj, ko se študijske skupine ne bodo srečevale?

Ljubljana, junij, julij, avgust 2016

»Kaj pa boste delali zdaj?« Za študijske skupine in skupnosti so nastopile počitnice, premor. Zanje se bo tisto pravo življenje na UTŽO znova pričelo oktobra in na videz se zdi, kot da do takrat vse zastane. Za sedež in vodstvo UTŽO pa je to nadvse intenzivno obdobje. Srečujejo se s poročanjem animatorjev in mentorjev, pripravo novih programov, preoblikujejo študijske skupine, sprejemajo potencialne in druge mentorje, vodijo študente v inozemstvo, na Obdonavski festival denimo, pišejo, lektorirajo, oblikujejo publikacije, se srečujejo z odgovornimi na ministrstvih, pišejo projektne predloge, se spopadajo z nelogičnimi zakoni, dopolnjujejo spletno stran, organizirajo poletne dejavnosti, snemajo filme z nacionalno televizijo, pišejo obsežna projektna poročila, se prijavljajo na nova, zaključujejo evropsko knjigo o 13-ih nacionalnih združenjih ali mrežah izobraževanja starejših, pišejo novo knjigo kot podlago izobraževanju starejših, vodijo poletno univerzo itd.

Skupinski portret s punčko

Znanje za begunce

Logatec, junij 2016

Študentke UTŽO Ljubljana, prostovoljke v Azilnem centru v Logatcu, tokrat delujejo kot mentorice beguncem. Učijo jih izdelovati punčke iz cunj, takšne, kot jih same izdelujejo že dolgo. Veliko ustvarjalnosti je potrebne, domišljije tudi, da iz odvečnih krpic nastane takšna punčka. Vsaka je drugačna, vsaka je stvaritev. Begunci in begunke so pristali na učenje in sodelovanje in tako so nastale punčke za razstavo v Mestni hiši. Ko bodo tam opravile svojo nalogo, se bodo punčke preselile v roke begunskih otrok. Begunci, ki so sami prikrajšani za varnost, blagostanje, prijatelje, normalno življenje, razumejo, kaj pomeni, če se lahko učiš, napreduješ, če lahko kaj narediš za druge. To vrača dostojanstvo! Projekt Punčka iz cunj je plod sodelovanja UNICEF in Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. (Vir: Milena Bratun, Metka Janc)

Boris Jenko. Kruh in vino v majoliki, 2016. Akril na platnu

Deseti Obdonavski festival in konferenca »Okusi Donave«

Ulm, 8.-10. julij 2016

Na povabilo DANET, mednarodnega združenja za izobraževanje starejših, družbeno participacijo in medgeneracijski dialog, so se študenti UTŽO Ljubljana, ki študirajo novinarstvo (mentorica Neva Železnik) ali slikarstvo (mentorica Duša Jesih), udeležili konference *Okusi Donave* v Ulmu v okviru Obdonavskega festivala. V ta namen so pripravili in predstavili dvojezično publikacijo »Kruh skozi čas. Bread in the Past and Present« in katalog svojih slikarskih del »Slikarski čopič in kruh« ter se srečali s kolegi iz obdonavskih držav. Več: <http://www.utzo.si/knjiznica/publikacije/>

V društvu prijateljev mladine: kruh za revne

Izšla je dvojezična publikacija Kruh skozi čas. Bread in the past and present

Ljubljana, julij 2016

Študijska skupina Novinarstvo je preučila kruh z različnih vidikov (sociološkega, antropološkega, kulinarčnega, agronomskega, političnega itd.) z intervjuji, ki so jih njeni člani opravili o tem brezčasnem živilu. Seznanjajo nas z dejstvom, da se zgodba o dobrem kruhu prične na polju, da je bil kruh nekoč vprašanje družbenega statusa, da je danes znova znak premožnosti ali revščine. Zvemo, da so se naše nakupovalne navade glede kruha spremenile - skrbnejši smo, bolj varčni kot nekoč - pa da so tisti, ki kupujejo kruh, bolj veseli od drugih kupcev, da otroke v šolah navajajo na varčnost pri hrani in kruhu. Kaj kruh pomeni beguncem in tistim, ki so jim v pomoč, kaj tistim, ki se znajdejo sredi ognja pušk, pa tistim revnim, ki prihajajo ponj v Zvezo prijateljev mladine? Kako posušen kruh spremeniti v poslastico, po katerih receptih? To in več boste odkrili v knjigi študentov UTŽO Ljubljana. Publikacijo je uredila Alenka Steindl, oblikovala pa arh. Meta Kutin. Foto: Tatjana Rodošek in drugi.

Več: <http://www.utzo.si/knjiznica/publikacije/>

Seznani smo se z Memorandumom Platforme civilne družbe za vseživljenjsko izobraževanje (angl. Lifelong Learning Platform Manifesto)

Možnosti izobraževanja so se razširile, zahvaljujoč razvoju digitalnih tehnologij, a v evropskih izobraževalnih sistemih še zmeraj vladata neenakost in neenaka obravnava ranljivih skupin. Udeležba v izobraževanju odraslih zaostaja že dolga leta: 20 % delovno aktivnega prebivalstva predstavlja malo izobraženi, slabo pismeni, tisti, ki imajo slabe numerične zmožnosti. Ti odrasli imajo enkrat manj možnosti, da se zaposlijo, da so deležni socialne pomoči, da sodelujejo v demokratičnih procesih. Če je enakost načelo, potem je izobraževanje za Evropo prava naložba! Izobraževalne ustanove naj odprejo svoja vrata, naj se prilagodijo raznolikemu učenju. Gradijo naj trajnostno partnerstvo z vsemi, da odraslim omogočijo, da uberejo sebi na kožo pisane učne poti. Paradigma vseživljenjskega učenja je dokaz, da se učenje nikoli ne ustavi, da poteka v različnih okoljih. Tedaj se spreminjajo načini poučevanja, učenja, ocenjevanja znanja, dela in življenja v skupnosti. Spodbuditi velja učne skupnosti, kjer je izobraževanje cenjeno, kjer oblast izobraževanje spodbuja, kjer ga spodbujajo tudi družine.

Več: <https://lplplatform-ac2016.org/building-the-future-of-learning-in-europe/>

Na spletu je dosegljiva nova številka revije Andragoška spoznanja

Andragoška spoznanja so tokrat osredotočena na vprašanje mentorstva. Pisci študij opozarjajo na vpliv okolja na naravo mentorstva. Mladi naj bi bili egoistični, zaljubljeni vase, pretirano samozavestni, a zdi se, da se za to samopodobo skriva klic po odnosih. Učitelji jih vidijo drugače kot mladi vidijo sami sebe. Mladi iz poklicnih šol naj bi bili nedisciplinirani, nevzgojeni itd., a hkrati vse mlade vidimo kot rešitelje družbe v krizi. Mladi se doživljajo kot svobodni, a težava so tradicionalne družbene strukture, ki svobodi nasprotujejo. Mentoriranje skupine s posebnimi potrebami pa poteka drugače kot pri drugih, a tudi tu so v rabi nove tehnologije in umetnostno ustvarjanje. Vse mora biti izrazito individualizirano. Zadnja številka Andragoških spoznanj prinaša tudi nadaljevanje razprave o neoliberalizmu, pa tudi oceno doktorske disertacije Boruta Mikulca, ki jo prispeva Sonja Kump. Mikulc poudari, da je tradicija izobraževanja odraslih pomembna za družbeni, politični in kulturni razvoj in tega pojava tako ni moč reducirati na strokovno-instrumentalne postopke. V izobraževanju odraslih potrebujemo humanistične, družbeno-kritične in emancipatorne vsebine in vizije, potrebujemo evropska izobraževalna omrežja, pa tudi povezovanje izobraževanja odraslih z družbenimi gibanji, mreženjem skupin na lokalni in svetovni ravni itd.

Več: <http://revije.ff.uni-lj.si/AndragoskaSpoznanja>

Jasne misli UTŽO

Georg Wilhelm Hegel

O misli, besedi in mentorjevem glasu, ki naj budi čustva

»Mislimo v besedah in svojih misli se zavemo šele takrat, ko se te izvijajo iz svoje notranje oblike in dobijo novo, zunanjo, takšno, ki natančno odslika tudi najbolj globoko zakopano naravo notranje misli. Toda šele artikuliran glas omogoči, da se notranja misel in njena zunanja podoba povežeta. (...) Res je, da je tisto najgloblje težko izraziti, da se ne da povedati! A to je površna in neutemeljena trditev, kajti tisto, česar ni moč izreči, je v resnici nejasna misel, ki zori. Ta se zjasni šele, ko se poveže z besedo.« (Hegel, Filozofija duha, 1817). Še več, potrebno je negovati in uporabljati glas. Z glasom se mentor obrača k posamezniku v študijski skupini, kot se v mislih k posamezniku obrača televizijski napovedovalec, medtem ko se politik obrača k množicam, kar vpliva na glas. Glas se hrani z glasom drugega, se prilagaja njegovemu razpoloženju. Glas se prilagaja temi in tistim, ki ga poslušajo. Mentorjev glas naj bo, če je le mogoče, globok, kajti takemu glasu študenti prisluhnejo. Z glasom mentor budi čustva.

Za osvežitev spomina ali kaj je *varstveni familiarizem* družinskih članov

Dobro je prebrati poročila in lastne komentarje s preteklih konferenc. Nemalokrat so tam zapisane reči, ki pomagajo razumeti in urejati sedanjost. Leta 2012 so na neki konferenci Evropske komisije dejali, da so generacije močno povezane med seboj oziroma so-odvisne, kar naj se zrcali tudi v socialno-varstvenih in finančnih politikah. Za varstvo otrok se v veliki meri »uporablja« babice in dedke. Tako v Grčiji, Italiji, Španiji, Avstriji itd. V Sloveniji od 30 % do 42 % starejših varuje vnuke. V Ruski federaciji je sramota, če starši z majhnim otrokom vstopijo v trgovino, ker to pomeni, da so otrokove babice ničvredne. Toda »varstveni familiarizem«, kot temu pravimo, nastopa tam, kjer ni druge družbene možnosti. Razen tega se postavlja vprašanje, kdo podpira koga v oblikah medgeneracijskega sobivanja. V Evropski uniji 60 % starejših, ki živijo skupaj z mladimi, skrbi za mlade in jih podpira. To počne tudi 41 % starejših, ki živijo sami. Starejši namreč ostanejo starši tudi svojim odraslim otrokom in tako podpirajo tudi njih. Starejši niso prejemniki pomoči, kot zmotno mislimo, razen v visoki starosti nad 80 let in to le kratek čas, v povprečju dve ali tri leta.

Napovedujemo, vabimo

Vpis v novo študijsko leto 2016/2017

Potekal bo od 29. avgusta do 16. septembra 2016 oziroma do zapolnitve prostih mest v študijskih skupinah. Vpišete se osebno na sedežu Univerze za tretje življenjsko obdobje,

Poljanska cesta 6, vsako delovno dopoldne med 9.00 in 12.00 uro, izjemoma tudi popoldne do 16.00 ure. Vpis po spletu zaradi narave delovanja UTŽO ni mogoč.

Več: <http://www.utzo.si/utzo-ljubljana/vpis/>

Novice U₃ - 8 2016

S kakšnim človeškim kapitalom razpolagajo Slovenija in druge države?

Ljubljana, julij 2016

Pod okriljem OECD je potekala na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport že druga diagnostična delavnica. Spet se je zbralo okrog 70 predstavnikov z vseh področij, da bi čim bolje ocenili spretnosti in znanje odraslih, ovire za njihov razvoj ter pogoje, ki v družbi lahko omogočijo izboljšanje. Enodnevna delavnica je v živahnem dogajanju raznolikih ocen in stališč sodelujočih minila mimogrede. Poleg ocene in uvida v stanje spretnosti in znanje odraslih v Sloveniji je imela delavnica nalogo, da nakaže tudi ustrezne strategije, kako stanje izboljšati. Sodelujoči so dobili ustrezne podatke iz primerjalnih raziskav OECD, Oddelka za izobraževanje odraslih FF in najnovejše rezultate mednarodne študije PIAAC 2016. Ker je Slovenija po podatkih raziskave med 22-timi sodelujočimi državami prišla na rep lestvice in pod povprečje, ji OECD posveča večjo pozornost. Stanje pri nas je posledica premajhnega vlaganja v ljudi, ki je še danes rakava rana naše družbe. Na izobraževanje gledamo kot na nepotreben izdatek in ne kot na najpomembnejšo naložbo. *Direktorja Oddelka za izobraževanje odraslih pri OECD* je skrbela ugotovitev, da še vedno živimo v industrijski družbi, pa tudi nezrelost za prestop v informacijsko, od ljudi odvisno gospodarstvo in družbo. Razvoj gre dalje. Nas ne bo čakal! Diagnostičnih delavnic se v imenu SUTŽO udeležuje prof. dr. Ana Krajnc.

Srebrna koda - učenje kodiranja za uspešen korak v srebrno ekonomijo

Milano – Ljubljana, julij 2016

Digitalna agenda ali *Digitalni program do leta 2020* je eden od sedmih stebrov razvoja EU. 30 % starejših ni še nikoli doslej šlo na internet! In študija PIAAC 2016 je pokazala slabe rezultate starejših pri reševanju problemov s pomočjo tehnologije. Tako je v pripravi že sprejet evropski projekt Erasmus+, imenovan *Srebrna koda* (angl. Silver Code), v katerem bo sodelovala

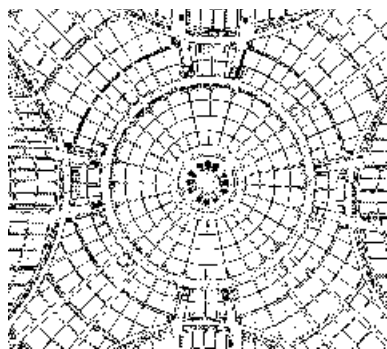
SUTŽO. Gre za učenje starejših v povezavi z mlajšimi, programerji. Spoznali se bodo s temelji programskega jezika, kasneje bodo sami učili druge starejše. V projektu gre hkrati zaboljšanje kakovosti življenja starejših (zdravje, samozadostnost, osebnostna rast itd.). Pa še, kdor se uči programiranja, mora ohranjati svoje zmožnosti, reševati probleme, delati v timu, razmišljati analitično, starati se dejavno, sodelovati v vrstniškem učenju. V povezavi s povedanim bo SUTŽO s partnerji razvila program in izvedla usposabljanje iz programiranja. Projekt sofinancira Evropska unija.

Zdenka Kopač, Izbrisani. Gvaš, 2001 (Skupina Želva, UTŽO Ljubljana)

SUTŽO s projektom RefugeesIN tudi tokrat deležna mednarodnega zaupanja Lizbona - Ljubljana, julij 2016

Po zaključenem projektu CINAGE *Evropski film za dejavno staranje* je bil novi projekt evropskih partnerjev in SUTŽO sprejet izmed množice drugih. *RefugeesIN* bo posvečen izobraževanju za ustvarjanje dokumentarnih filmov (pisanje scenarija, scenosleda, snemanja, režiranja, montiranja itd.). Prikazali bomo življenje priseljencev med nami. Srečanje njihove in naše kulture. Projekt sofinancira Evropska unija.

Mreža Predaj naprej je mreža pozitivnega staranja

V času konference EURAG, ki je potekala maja 2016 v Ljubljani v organizaciji ZDUS, je prof. dr. Ana Krajnc postala povezovalna oseba za Slovenijo v mreži [Predaj naprej](#) (angl. Pass it on). Gre za svetovno mrežo tistih, ki se srečujejo, da bi uporabili svojo moč in védenje za ustvarjanje novih poti v dolgoživi družbi. Mreža si zastavlja vprašanja (lahko jih tudi vam!): *Kako smo lahko koristni sami sebi, drug drugemu in skupnosti? Kako ostati neodvisen in samozadosten? Kako se nenehno učiti? Kje bomo živeli kasneje? Kdo bo skrbel za nas, če bi bilo potrebno?* Prepoznati moramo moč, ki nam jo daje izkustveno znanje. Revolucijo dolgoživosti živimo tu in zdaj in mi smo njeni nosilci. Pridružite se!

Preberite več: [Pass It On Network](#)

UTŽO Kočevje: Študij etnologije pomaga prikazati kulturno dediščino Kočevje, junij 2016

Študijsko leto so na UTŽO Kočevje sklenili z obiskom etnološke prireditve *Iz preteklosti za prihodnost*, prireditve torej, ki je na temelju etnoloških teorij in s pomočjo drugih virov znanja prikazala ljudsko kulturo in načine življenja. Etnološki študijski krožek na tej UTŽO pripravlja člane na vključevanje v pripravo lokalnih prireditev in prispevanje k institucionaliziranim oblikam predstavitve kulturnega izročila. (Vir: Majda Valda)

Na poletni univerzi so preučevali čustvo strahu, podkovali so se v računalništvu Junij - julij 2016

Če vzamete v roke klasična psihološka dela avtorjev kot so Fromm, Freud, Jung, Adler, začuden spoznate, da ti čustva strahu ne obravnavajo. Tudi v sodobni literaturi ne naletimo pogosto na dela, ki bi poglobljeno obravnavala strah. Nasprotno pa časopisni članki odslikavajo obilico strahu: strah, ki ga ima *homo globalis* pred tem, da ne bi bil viden in pomemben, da bi doživel praznino, da bi se spopadal z drugačnostjo, da ne bi bil varen, strah pred izgubo itd. Študenti poletne univerze so poleg predavanj prebirali članke, o njih razpravljali v senci borovcev. V Ljubljani pa so spet drugi naredili napredne korake v računalništvu. (Vir: Ana Krajnc)

Skupinski potret z lokomotivo v Pivki

Zaključek, a tudi začetek študijskega leta Ljubljana, junij 2016

Izobraževanje odraslih naj se odvija na različnih mestih, tudi zunaj zidov predavalnic. Tam se poglobi znanje, razširi se število virov znanja, še drugače se tkejo odnosi. Tega se zavedajo študenti v skupini za angleški jezik pri mentorici *Vesni Stropnik*, ki študente vodi »razumevajoče, strpno, empatično«, pravijo, kar so mentorjeve pomembne zmožnosti. Zadnje izobraževalno srečanje je skupina podaljšala sprva s srečanjem ob dolgi kavi in nato v novem muzejskem kompleksu *Park vojaške zgodovine Pivka*. Zanimanje, radost vseh, ki so se spustili v pravo podmornico, si ogledali zbirko vojaških vozil, razstavljen po muzejskem načelu Dotakni se in poglej, spoznali slovito Komando, poveljniško poslopje, poskusili »vojaški pasulj«. Doživeto bo postalo predmet izraza, utrjevanja besedišča, slovničnih struktur v novem študijskem letu. (Vir: Andreja Zupančič Razpet)

S prispevkom na konferenci IBS Učitelji in na učeče se osredotočeno poučevanje Novo mesto, 23. avgust 2016

S prispevkom *Vidimo, slišimo, beremo skupaj*, ki govori o medgeneracijskem sodelovanju UTŽO z *Društvom študentov andragogike in pedagogike* na temo branja in skupaj izvedenega medgeneracijskega projekta, pa tudi v diskusiji, so *Meta Kutin*, *Lučka Cizelj* in *Dušana Findeisen* sodelovale na mednarodni konferenci visoke šole IBS v Novem mestu. Visoko šolstvo komaj odkriva, kaj je za izobraževanje (starejših) odraslih značilno. Povezanost programa z življenjem, zanimanji, hotenji študentov. Mentor je vir znanja, usmerja razmišljanje v »pravo smer«, a vir znanja so tudi študenti sami, pa filmi, knjige, članki. Zanimanje je požel [Inštitut za disleksijo SUTŽO](#) (posebne učne težave in talenti).

Ni čudno, da pozabljam pri mojih letih! Znanstvene raziskave oporekajo

Že pri starosti 55 let so se nekoč študenti UTŽO pritoževali nad svojim pešajočim spominom - zdaj se ta starost pomika navzgor! Danes številni članki potrjujejo prepričanje, da je spomin starejših pod pritiskom slabšalnih stereotipov o starejših (glej: Thomas M. Hess, Joey T. Hinson in Elizabeth A. Hodges: [Moderators of and Mechanisms Underlying Stereotype Threat Effects on Older Adults' Memory Performance](#)). Pisci članka razpravljajo o tem, ali se stereotipi omilijo, odvisno od starosti, izobraženosti in manjše zaskrbljenosti glede stigme starejših. Stereotipi imajo večji vpliv na mlade starejše med 60-tim in 71-tim letom kot na tiste v starostni kategoriji do 82 let. Občutek ogroženosti zaradi stereotipov je večji pri bolj izobraženih. Ugotovili so, da čustva, ki jih stereotipi povzročajo, ne vplivajo kaj dosti na delovni spomin, vplivajo zgolj na zmožnost priklica. Če nismo motivirani, se slabše spominjamo.

Nova številka Mentor in znanje

Govori o pomenu uporabe filma, podob in poznavanja filmskega jezika v izobraževanju starejših.

Več: [Mentor in znanje](#)

Henry Lamb, Umetnikova žena, 1933

Odkrili smo, prebrali smo na spletu

Življenje Ljubljancev med drugo svetovno vojno. Priporočamo!

Mojca Šorn nas povede v življenje Ljubljancev med drugo svetovno vojno. Spoznamo takratno upravo, zaščito prebivalstva, preskrbo, promet, trgovino. Zvemo, da je delovala mestna zastavljavnica, socialna pomoč, šolstvo itd. Pa tudi, kako se je pustovalo, miklavževalo, obhajalo Veliko noč ali Vse svete.

Več: www.inz.si/publikacije/povzetki/0005sorn.pdf

Napovedujemo, vabimo

Od 29. avgusta do 30. septembra, od ponedeljka do petka, od 9.00 do 12. ure - po dogovoru tudi zunaj teh ur - **se lahko vpišite v programe Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani**, Poljanska cesta 6.

Več: www.utzo.si/utzo-ljubljana/vpis/

Od 2. do 30. septembra, Knjižnica Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana
Razstava restavratorskega študijskega krožka UTŽO Ljubljana

8. september ob 14.30, Gorjansko, Komen

Predstavitve dela zaslužnega etnologa, univerzitetnega profesorja, prevajalca in publicista dr. Karla Štreklja

Informacije in prijave: Nadja Mislej Božič, UTŽO Kras, 031 716 210, nadja.mislej-bozic@guest.arnes.si

Kam v Škofji Loki? Do 15. oktobra 2016 vas v galeriji Hodnik (Partizanska cesta 1, Škofja Loka) pričakujejo na razstavi likovnega študijskega krožka *Edi in vesele akvarelistke*.

19. in 20. september, Grad Jable pri Mengšu

Konferenca e-regije na temo Srebrna ekonomija

Več: eregion.eu/19-20-9-2016-6th-eregions-conference-2016/

28. september, Breg in Novi trg, Ljubljana

Lupa, Festival nevladnih organizacij

Več: www.cnvos.si/article/id/13894/cid/74

28. september ob 17.00, Knjižnica Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana

Uvodno srečanje študentov in mentorjev UTŽO Ljubljana v študijsko leto 2016/2017 s predstavitvijo razstave restavratorskega študijskega krožka

Foto: Meta Kutin

Knjigo odložimo, umetnosti arhitekture pa ne moremo prezreti Ljubljana, 31. avgust 2016

Alijana Šantej je na radiu Slovenija 1 v oddaji STORŽ prerezno predstavila UTŽO. »Študenti tudi sami prepletejo vsebine različnih študijskih programov«, je dejala. »Arhitekturo spoznavamo na primerih, ki jih že poznamo, potem pa drugod odkrivamo zakonitosti. Tržnica v Ugandi se ne razlikuje prav dosti od ljubljanske.« (*arh. Meta Kutin*, mentorica programa Trgi, ulice, stavbe okoli nas). *Dr. Tomaž Rijavec*, mentor v programu Človek in okolje, je spregovoril o hipotezah, poskusih, razpravi, skratka metodah v svojem programu. Letos bo v središču gensko spremenjena prehrana, na željo študentov.

Prisluhnite: <http://radioprvi.rtvsl.si/2016/08/tretja-univerza/>

Zakaj se bom vpisal/a v program Človek in njegove pisave – kaligrafija? Ljubljana, september 2016

Res je, lep opis, pisanje z roko, pisarji, sobe za pisanje, mir v duši, gregorijanski spevi, pripadajo preteklosti, toda ljudje moramo imeti preteklost, da bi lahko doživeli prihodnost (Nietzsche). Imamo dolžnost tudi mladim pokazati drugačne načine empatičnega življenja drug z drugim. Dobro je doživeti darovanje lepote skrbno napisanega pisma - takšnega za vse življenje - vnukinji, ki maturira, prebrati ročno napisan jedilnik ob poroki, poslati novoletno čestitko ljubemu človeku, ločiti različne papirje, narediti svitke, vleči črte skupaj z drugimi v skupini. Spoznali boste, kaj posamezne pisave pomenijo skozi zgodovino zahodnega sveta. Program omogoča razumeti razvoj pisav, nastajanje izdelkov. Spremljajo ga obiski bližnjih ustanov, ki hranijo rokopise.

Begunska preteklost slovenskih ljudi

Projekt Begunski časi se postavlja na noge

Ljubljana, 20. september 2016

RefugeesIN (slov. Begunski časi) je projekt, deležen podpore Evropske unije znotraj okvirnega programa ERASMUS+, ključna dejavnost K2, in pod usklajujočim vodstvom AidLearn iz Lizbone. Projekt je nadaljevanje uspešno zaključenega projekta CINAGE, evropski film za dejavno staranje. V CINAGE so partnerji s postopkom analogije tudi našli navdih za Begunske čase.

Ženska, ki bere

Zakaj v izobraževanju (starejših) odraslih prevladujejo ženske?

Hamburg, avgust 2016

Splošno neformalno izobraževanje odraslih je domena žensk. V Avstriji in Nemčiji, denimo, je 75 % žensk, na UTŽO tudi. Podobni so deleži pri izobraževalcih odraslih. Na UTŽO pa je delež ženskih in moških izobraževalcev približno enak. Ženske prevladujejo v jezikovnem in zdravstvenem izobraževanju, a ne v visokem šolstvu. Tam je med predavatelji več moških, kajti teoretično znanje je bolj cenjeno, četudi bi bilo potrebno doseči ravnotežje med disciplinarnim znanjem in zahtevami poklica in življenja. Bolj je stopnja poučevanja temeljna, bolj se feminizira! Zakaj ženske veliko prispevajo za družbo (delo v družini, v prostovoljskih organizacijah, nizke pokojnine, dražji proizvodi so tisti za ženske), prednosti pa pripadejo moškim?

Podjetja iščejo talente med osebami z disleksijo in avtizmom

Brisbane, avgust 2016

Avstralska podjetja iščejo talente oseb z avtizmom in disleksijo, kandidati za delo pa celo poskušajo pridobiti diagnozo »avtist«, da bi bili sprejeti na delovno mesto, saj imajo avtisti pogosto izjemne kognitivne zmožnosti, se pa težko vključijo v socialno okolje, ker ne razumejo socialnih razmerij. Njih ne zanima razprava o strategijah podjetja, ne hodijo na kavo ali skupna kosila in sindikalne zabave, četudi je svet dela svet socialnih razmerij, bolj kot drugi svetovi. Podobno velja tudi za nadnadarjene. Če nekdo socialnih odnosov ni zmožen, je

moteč. Še več, osebe z Aspergerjevim sindromom so toge, žejne popolnosti, polovične popolnosti ne prenesejo. Zahtevne so do sebe in drugih.

Novinar si, ali nisi. Oddaja STORŽ z Nevo Železnik Ljubljana, 7. september 2016

Študijski novinarski krožek Neva Železnik vodi na UTŽO Ljubljana že deveto leto. Študenti pišejo, delajo, skupaj analizirajo napisano. Vsak mesec objavijo anketo v reviji Vzajemnost. Včasih pišejo v rubriko 60+ v Dnevniku. »Poglejte medij, za katerega pišete, jim pravim in pišite. Dobrih člankov nihče ne zavrača.« Študente Neva pelje v zakulisje novinarstva, na radio, denimo. Je borka po naravi. Nedavno je načela borbo za slovenščino proti neoliberalističnim posegom vanjo. Je v častnem novinarskem razsodišču, kjer se bori proti populizmu itd. Napisala je dve knjigi o demenci. Vse v času po upokojitvi. Oddajo je vodila Jana Bajželj.

Prisluhnite: <http://radioprvi.rtvsllo.si/2016/09/storz-49/>

Okus za sladko je najzgodnejši okus. Bolnikom pomagajo slaščičarji Pariz, avgust 2016

Bolnišnični sklad Saint-Marie v pomoč osebam z Alzheimerjevo boleznijo vodi sociokulturne dejavnosti: terapijo z glasbo, izdelavo slaščic, prireja obiske velikih modnih ustvarjalcev (Hermes). Rezultati so zdravstvene in socialne narave: boljša je koordinacija gibov, boljši je priklic, spomin, prepoznavanje predmetov ob pomoči vseh čutov.

Zanimivo za inovativne izobraževalce. Erasmus+ projekt 80+. Rezultati?

V pripravi so nacionalni dogodki. Na razpolago so *Priročnik za izobraževalce*, *Priročnik za praktike* in *Priporočila za oblikovanje politik*. Priročnik za praktike je posvečen osebjem in prostovoljcem, skupinam za samopomoč, organizacijam starejših in združenjem, ki delajo s starejšimi nad 80 let, ki jih zanimajo smiselne učne dejavnosti zanje. Priročnik prinaša številne praktične dejavnosti. Priročnik za izobraževalce se ukvarja z izobraževanjem tistih, ki ponujajo zdravstvene in socialne storitve. Kaj so povedali udeleženci? "Nihče nas ne pripravi na čas nad 80." "Odkriješ nove prijatelje in skupine, ki jim pripadaš. Srečanja so smiselna, niso

le klepet.« »Pomembno je, da ločimo med *storiti nekaj za starejše* in *storiti nekaj skupaj z njimi*. Želim si, da bi me prepoznali. Nočem, da me spregledajo. Hočem občutiti, da sem drugim pomemben, da ima moje življenje smisel.“ Če se telesno dobro počutimo, se počutimo varno, smo bolj dejavni.“ ”Nihče več nas ne pokliče po imenu, le priimku“.

Več: <http://www.act-8oplus.eu/>

Jasne misli iz nedavnega članka Dirka Jarre-ja, predsednika EURAG-a

V članku *Ljubo doma, kdor ga ima*, Dirk Jarre pravi: "Če se želimo uspešno spoprijeti s starajočo se družbo, je najpomembneje, da vpletemo starejše v konceptualizacijo blaga, storitev in procesov, proizvodnje in prodaje, pa tudi v nadzorovanje, evalvacijo in popravilo procesov. Vsi ti koraki so vredni naše natančne pozornosti (...) Prav tako je pomembno, da razvijemo med generacijami močno nenehno sodelovanje in tako pripomoremo k medsebojnemu razumevanju ter usklajevanju potreb posameznih generacij."

Kulturna geragogika, jo poznate?

Kulturna geragogika je razmeroma novo raziskovalno področje kulturnega izobraževanja v starosti. Gre za preučevanje inducirane prakse. Te ne uvedemo »na pamet«, marveč jo raziskovalno spremljamo. Delo *Raziskovalno področje kulturna pedagogika* daje pregled nad mednarodnim raziskovanjem na področju kulturne geragogike odrske umetnosti, fotografije, glasbe, plesa, izobraževalne umetnosti in vzpostavlja raziskovalno metodologijo: kvantitativne, kvalitativne, mešane metode, ki jih raziskovalci uporabljajo bodisi sredi kulturne prakse, ob kulturni praksi ali za kulturno prakso. Namen raziskovanja je empirično utemeljiti kulturno geragogiko, podpreti razno slojno prakso in jo narediti verodostojno. (Fricke, A. Hertogh, T. (urednika) *Forschungsfeld Kulturpädagogik*. V: *Kulturelle Bildung*. 52)

Več: <http://ibk-kubia.de/angebote/publikationen/forschungsfeld-kulturgeragogik-research-in-cultural-geragogy/>

Ogledali smo si Magdalenice gospe Radojke Vrančič, oglejte si jih tudi vi

Ta občutljiv, kultiviran film scenaristke in režiserke Helene Koder nas povede v meščansko življenje ljubljanske uradniške družine in prevajalke Radojke Vrančič ter vzporedno v zgubljeni in razkriti čas Marcela Prousta. Ogled filma priporočamo vsem, posebej pa študentom francoščine, umetnosti pripovedovanja, ustvarjalnega pisanja, programa Rad(-a) imam gledališče.

Več: <http://4d.rtvsl.si/arhiv/dokumentarni-filmi-in-oddaje-kulturno-umetniški-program/31978000>

Napovedujemo, vabimo

Filmska srečanja ob kavi. Partnerska ustanova Kinodvor vas vabi v popoldanski abonma za poznejša leta. Program je na sporedu ob sredah ob 15.00. Lahko se udeležujete tudi posameznih predstav do zapolnitve prostih mest, seveda.

Več: <http://www.kinodvor.org/kinodruzenja-in-festivali/filmska-srecanja-ob-kavi/>

5. oktober ob 15.00, Mestna hiša Ljubljana, UTŽO Ljubljana na **Dnevih evropske kulturne dediščine**. Po sledih Fabianijeve arhitekturne dediščine nas bodo povedli člani študijske skupine Spoznajmo svoje mesto, mentorica mag. Olga Paulič

Več: <http://www.utzo.si/po-sledih-fabianijeve-arhitekturne-dediscine-v-ljubljani/>

7. oktober, Pučko otvoreno učilište Zagreb: **25-letnica UTŽO Zagreb**, predavanje prof. dr. Ane Krajnc **Zakaj se izobražujemo v tretjem življenjskem programu?**

14.-24. oktober, Knjižnica Domžale, Cesta talcev 4. **Pravljice Svetlane Makarovič v keramiki**. Razstava krožkov za keramiko UTŽO Domžale in UTŽO Ljubljana, mentorica Lučka Šičarov

25. oktober ob 10.00, kino Komuna. Filmski abonma **Srečamo se v kinu: Francoska suita**

26. oktober ob 9.00, Slovenska UTŽO, Poljanska 6, Ljubljana: **Nacionalni posvet Izobraževanje in socialna vključenost ranljivih skupin**

26. oktober ob 19.00, Četrtna skupnost Ljubljana-Polje: **Predstavitev UTŽO krajanom Polje**

3. november ob 17.00, partnerska ustanova Slovensko mladinsko gledališče, Vilharjeva 11, Ljubljana. Prva predstava v letošnjem abonmaju **Gledališče ob petih: Kompleks Ristić** v režiji Oliverja Frlića

8. november ob 11.00, Knjigarna Konzorcij, Slovenska cesta 29, Ljubljana. **Enajsta šola v knjigarni: Kako razumeti bogato umetnostno dediščino nemirnega Balkana?**, predavanje dr. Rajke Bračun Sova, univ. dipl. um. zgod.

Več: <http://www.utzo.si/kako-razumeti-bogato-umetnostno-dediscino-nemirnega-balkana/>

9. november ob 10.00, UTŽO, Poljanska 6, Ljubljana. **Podobe časa: Rastline okrog nas**, predavanje Filipa Kuzmiča, mag. ekologije in biodiverzitete

Več: <http://www.utzo.si/rastline-okrog-nas/>

Johann Weikhard von Valvasor: Grad Jable, 17. st.

Srebrna ekonomija - ekonomija tretjega življenjskega obdobja

Mengeš, Grad Jable, 19.-20. september 2016

Srečanje e-regij (6th e-Regions Conference 2016) na gradu Jable je potekalo v znamenju srebrne ekonomije (angl. silver economy), zanimive za podjetja, odločevalce in nevladne organizacije. Ti različno opredelijo srebrno ekonomijo. Kapital gleda na starejše kot potencialne potrošnike, zlasti proizvodov in storitev, prilagojenih željam in potrebam starejših. Nevladne organizacije zagovarjajo srebrno ekonomijo kot *ekonomijo ljudi po upokojitvi*. Prof. dr. Ana Krajnc (SUTŽO) je poudarila nove zakonitosti razvoja, ki jih že živimo: vseživljenjsko izobraževanje in delo sta sodobni vzporednici in pokojnina bo zgolj eden od virov dohodka. Nove prožne oblike dela bodo vključevale na trg dela zdaj izključene starejše in mlade. Dr. Magda Zupančič, predstavnica Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, je poudarila potrebe po računalniškem usposabljanju starejših in znižanju stroškov. Za rezultate te okrogle mize se zanimajo domače in mednarodne organizacije. (Vir: Ana Krajnc)

Kako razviti in bolje uporabljati spretnosti – delavnica MIZŠ in OECD

Ljubljana, 6. oktober 2016

3. delavnica na temo spretnosti je stekla v sodelovanju Ministrstva za izobraževanje RS in OECD. Slednja skuša podpreti države, ki so med 22-timi, zajetimi v raziskavi PIAAC, dosegle najnižja mesta. Prizadevanja so namenjena prebivalcem z osnovnošolsko izobrazbo ali dve in triletno poklicno šolo. Ti so v Sloveniji pod zahtevanim pragom spretnosti, a brez ustreznih kompetenc ne bo moč preživeti. »Razredna« nasprotja v informacijski družbi nastajajo med tistimi, ki znajo in onimi, ki ne znajo. Država je toliko močna, kolikor je razvito njeno prebivalstvo. Končno smo prisiljeni, da upoštevamo vse ljudi. Raziskava PIAAC je bila od prve v go-tih letih ponovljena že trikrat. Žal se v nekaterih državah stanje kompetenc prebivalstva ne premakne navzgor. Potrebujemo demokratizacijo več družbenih področij. Dela je veliko, možnosti v sodobni družbi so brezmejne, služb kot oblike dela je in bo vedno manj. S kompetencami se bodo ljudje lotili novih prožnejših oblik dela. Delavnice se je v imenu SUTŽO udeležila prof. dr. Ana Krajnc.

Prostovoljstvo je vtakano v demokratične družbe, so dejali

Skupina SUTŽO za zagovorništvo sodelovala v razpravi o prostovoljstvu Bruselj, 12. oktober 2016

V Evropskem parlamentu je v organizaciji evropskih poslancev liberalnih demokratov Iva Vajgla in Marian Harkin tekla javna razprava *Prostovoljske strategije – kako so lokalne in nacionalne prostovoljske strategije povezane s politikami in programi EU*. Sodelovali so predstavniki Evropskega prostovoljskega centra (angl. CEV – European Volunteer Centre), nacionalnih nevladnih organizacij iz Irske, Slovenije (tudi SUTŽO), Italije in Romunije. Sklepi: Prostovoljstvo je izraz demokracije. Potrebno je formalno priznati znanje prostovoljcev. Socialna in ekonomska vrednost prostovoljstva naj se ovrednotita. Evropa potrebuje usklajeno vizijo in politiko prostovoljstva tudi zaradi begunske krize. Londonski prostovoljci so predstavili projekt *Evropsko glavno mesto prostovoljstva*, model za nastajanje novih pobud in povezav med vsemi sferami družbe in prostovoljskimi organizacijami. Evropsko mesto prostovoljstva 2016 je London. Uvedlo je: skupno uporabo računalniških zmogljivosti, nadomestilo materialnih stroškov prostovoljcem, motivacijske kampanje, odprte dneve prostovoljstva. (Vir: Mirjam Bevc Peressutti)

Z menoj po mojem mestu tokrat z Mojco Mavec in TV Slovenija Ljubljana, 27. oktober 2016

Z menoj po mojem mestu, projekt in vodnik po Ljubljani, je plod znanja, kulture, učenja in dela študentov Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in njihove mentorice *arh. Mete Kutin*. Z novinarko Mojco Mavec pa je nastal estetski in zgovorno pripovedni zapis o tem, kakšna sta prostor in arhitektura Ljubljane. Presodite sami.

Več: <http://4d.rtvsllo.si/arhiv/u3nek/174434220>

Prof. dr. Ana Krajnc v oddaji Dobro jutro

O upokojitvi v Dobro jutro na TV Slovenija 1. Starejši niso konkurenca nikomur Ljubljana, 30. september 2016

Ani Krajnc in predstavnici UTŽO Domžale sicer ni bilo lahko v kontekstu prispevka oddaje Dobro jutro *Šok: v pokoj grem povedati*, kar sta želeli. Oddaja se je namreč sprva zvedla na vprašanje višine pokojnin in željo, naj država zagotovi višje pokojnine in prepreči revščino. Ana Krajnc pa je ob tem nasprotno poudarila potrebo in zavezo uresničevanja dejavnega staranja. Zakonodaja delo starejših omejuje ali onemogoča. Starejši ne potrebujejo službe,

pač pa delo in pravico, da delajo. Dela je ogromno, ker danes to sloni na ustvarjanju, vsakdo ustvarja nekaj drugega in tako starejši ne morejo biti konkurenca nikomur. "Prednost tretjega življenjskega obdobja je ustvarjalnost in je svoboda", sta poudarili obe predstavnici SUTŽO. Več: <http://4d.rtvsl.si/arhiv/dobro-jutro/174429061> od 27'47 dalje.

Vaščani in člani UTŽO Ilirska Bistrica skupaj za obnovo vinte

Dediščina se ohranja, če z njo živimo. Mladi postali varuhi vinte Ilirska Bistrica, 1. oktober 2016

UTŽO Ilirska Bistrica je spodbudila vaščane Nove vasi pri Jelšanah - deset hiš, osem stalnih prebivalcev - da obnovijo napravo za *trtje* sadja in stiskalnico, prešo s skupnim imenom *vinta*. Rečeno, storjeno. Snovno dediščino - vinto, ki je zamrla pred več kot štirimi desetletji, so vaščani Nove vasi (Smrdec) obnovili. Domala pozabljene vrste znanja (izbira, obdelava materiala, montaža naprav, stiskanje mošta) so obudili in jih z delom prenesli na mlajše vaščane, ki so postali varuhi vinte. Okrepil se je duh skupnosti. Rezultati projekta so bogato dokumentirani s fotografijami, skupna publikacija je plod sodelovanja Smrdecev in UTŽO Ilirska Bistrica in je trajni dokument o starih vrstah znanja, praksah in napravah v sadjarstvu na skrajnem južnem robu slovenskega narodnostnega ozemlja. Informatorji so s pričevanji obudili pomen našega sadjarstva. 1. oktobra 2016, ob Dnevih evropske kulturne dediščine in Tedna kulturne dediščine, so po kulturni prireditvi vinto pognali, da je iz nje je pritekel mošt. (Vir: Marija Gaberšnik)

Srebrno platno – dopoldanska srečanja za ljubitelje filmske umetnosti Celje, oktober 2016

V sodelovanju z Mestnim kinom Metropol je v tem študijskem letu nastal nov izobraževalni program UTŽO Celje, ki deluje v okviru Osrednje knjižnice Celje. V dvorani Metropol bo odslej enkrat v mesecu projekcija na vsaj dveh festivalih nagrajenih filmov, ki jih bodo pospremili s strokovnim uvodom v film, slovenske filme pa bodo ilustrirali gostje, ustvarjalci filmov. Nov izobraževalni program so tako začeli z britanskim filmom *45 let*, dramo o starejšem zakonskem paru. Pred filmom je gledalce nagovoril celjski filmski kritik *Matic Majcen*. Odziv je bil izjemen, saj je število prijavljenih preseglo vsa pričakovanja. (Vir: Slavica Hrastnik)

UTŽO Zagreb in njenih petindvajset let Zagreb, 7. oktober 2016

Univerza za tretje življenjsko obdobje Zagreb (hrv. Sveučilište za treću životnu dob), ki je del legendarne Ljudske odprte univerze Zagreb, je v oktobru proslavila 25 let delovanja. Dolga in uspešna je pot te velike in ugledne hrvaške univerze za tretje življenjsko obdobje. *Jasna Čurin*, ki vodi to ustanovo od samih začetkov, in pregleden video sta občinstvu prikazala prehojeno pot. *Prof. dr. Ana Krajnc* je za praznik hrvaških kolegov pripravila prispevek *Zakaj in kako se učimo v tretjem življenjskem obdobju* (z izobraževanjem se zadovoljijo višje potrebe starejših), *Alijana Šantej*, vodja UTŽO Ljubljana, je poudarila dolgoletno prijateljstvo obeh ustanov,

gradnjo *Mosta znanja in prijateljstva*, vsakoletno neprekinjeno izmenjavo študentov, celo v najtežjih časih. UTŽO Zagreb je bila dobrodošla gostja na naših bienalnih mednarodnih festivalih znanja in kulture starejših. Sodelovanje se tke v projektih EU: Digitalna Donava, Okusi Donave, Obdonavski sosede in Združenju DANET za Evropo, ki ima sedež v Ulmu. Pozdrave slovenskih študentov je navzočim predala *Jasna Bačac*. Izšla je jubilejna, 30. številka revije *Treća mladost*. (Vir: Alijana Šantej)

Projekt ZDUS DiscOver 55+ obeta starejšim dostopnejši turizem Ljubljana, september 2016

V svojih zapiskih že v šestnajstem stoletju pisatelj in filozof Michel de Montaigne pove, da je "potovanje najboljša šola življenja, kajti duh je nenehno na delu." Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) pa v svojih evropskih projektih razvija oblike turizma tudi z vidika družbenih učinkov, utemeljene na zdajšnji evropski politiki: mobilnost državljanov, krepitev evropskega državljanstva, turizem zunaj sezone, zaposlovanje. Evropska komisija v letu 2009 uvede projekt CALYPSO za mlade, starejše, socialno šibke družine, invalidne osebe v želji, da se okrepi regionalna in lokalna ekonomija. Kje je zdaj naš nekdanji sindikalni turizem po ugodnih cenah? Od tega je ostal le regres za dopust. V Španiji pa, denimo, upokojenci prejmejo vavčerje za bivanje zunaj sezone v hotelih visoke kategorije (1.200.000 upokojenih je tako letovalo v letu 2010, obstalo je 16.000 delovnih mest), je na Festivalu za tretje življenjsko obdobje poudarila Alenka Ogrin, ZDUS.

Bi bili radi svobodni kot ptice? Potujte k vrstnikom

Organizacija Pass-it-On (slov. Povej in predaj drugemu) redno sporoča novosti, napaberkovane tu in tam. Free Bird Club (slov. Klub svobodnih ptic), klub z zgovornim imenom s sedežem v Dublinu, povezuje starejše gostitelje s starejšimi gosti v različnih deželah, pri čemer gre za kulturni turizem, ki temelji na znanju in odnosih in nenehno pred

očmi riše raznolikost številnih drugih življenj, mnenj in navad. Free Bird Club omogoča, da se ljudje srečamo in omogoča odnose.

Več: <http://www.irelandxo.com/ireland-xo/news/freebird-club-peer-peer-homestay-club-older-adults>

Delamo dobro, nam gre v redu? Naslednji gerontološki kongres bo v Oslu 2018

V Tampere se je od 19. do 22. junija 2016 odvil 23. Nordijski gerontološki kongres (The 23rd Nordic Congress of Gerontology). Bil je več disciplinaren z 900 udeleženci, ki so tako lahko pogledali preko meja svojih raziskovalnih tem. Slogan? Dobro staranje-boljša družba (angl. Good ageing-better society). Poleg znanih tem so se pojavile tudi nekatere razmeroma nove ali drugače izražene: socialno-kulturni spol in starajoče se telo, humanistične vede, umetnost in gerontologija, temeljne evropsko dogovorjene kompetence za delo s starejšimi (LLAN), starejši in uporaba tehnologije: podporne mreže, tečaji, znanje in odločenost, transport kot družbena institucija v podporo dobremu staranju. Nagrajenka *Kaare Christensen* pravi: "Veseli me pripravljenost za boljšo vključitev starejših in zelo starih v družbeno strukturo." Novo zdravstveno in družbeno vprašanje so zanjo številni stari nad 90 let. Danes smo nedvomno uspešni glede starejših, a morda ne vseh? Bomo doživeli "uspeh uspeha" ali "polom uspeha" glede najstarejših?

Izšla je nova številka Andragoških spoznanj. Film v izobraževanju (starejših) odraslih

Nives Ličen nas v uvodniku opozori na filme, ki prikazujejo napačno ravnanje in so tako didaktično izhodišče v izobraževanju odraslih. So tudi terapevtsko sredstvo, metoda raziskovanja učenja ipd. *Andrej Šprah* predstavi Kino-katedro, izobraževalni program Kinoteke za pedagoge, in teoretsko zasnovo programa (ozadje predstave, tiho znanje, vzgoja pogleda). *Vanda Sousa* se sprašuje, kako civilizacija paberkovanih podob izpodriva civilizacijo pisane besede in upoštevanje zaporedja v mišljenju in izražanju ter uvaja potrebo po razumevanju filma. *Mitja Reichenberg* nas popelje v filmsko glasbo in njene funkcije. *Andraž Arko* predstavi film v verskem izobraževanju. *Boštjan Jambreč* razpravlja o integriranem mentorstvu v filmski produkciji. *Meta Žgur* predstavlja CINAGE, projekt SUTŽO, *Dušana Findeisen* se s pomočjo intervjuja s Heleno Koder loteva vprašanja dokumentarnega filma, njegovega izraza in resnice itd.

Napovedujemo, vabimo

10.-11. november 2016, Zagreb. Konferenca NECE. Predstavitev posterja o projektu **Begunski časi, RefuggeesIN**

24. november 2016, ob 16.00, UTŽO Ljubljana. Drugo izobraževalno srečanje v ciklu **Z**

znanjem do dejavnega državljanstva. Mentorica mag. Alenka Oven

29. november 2016 ob 10.00, UTŽO Trebnje. **Znaš, nauči drugega: posvet članic mreže SUTŽO in Svet mreže**

29. november ob 10.00, Kino Komuna. **Srečamo se v kinu** ob ogledu filmske predstave *Sprehod po gozdu*

29. november ob 15.00, UTŽO Ljubljana. **Darila – kako jih zaviti.** Delavnico vodi Mojca Močnik

30. november 2016, 10.30 do 15.30, UTŽO Ljubljana. **Posvoji punčko in reši otroka: razstava punčk iz cunj** (humanitarni projekt UNICEF-a in UTŽO)

V partnerskih ustanovah ...

16. november 2016 ob 18.00 uri, Botanični vrt Ljubljana, Lžanska cesta 15
Kako ohraniti rastlinstvo Ljubljanskega barja? Predavatelja: prof. dr. Jože Bavcon in mag. Blanka Ravnjak. Vstopnina: prostovoljni prispevki

Novice U₃ - 11 2016

Ljubljana v soju noči

Triintrideset uspešnih let Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje je za nami. Že triintridesetič vam bomo zaželeli vse najboljše ob koncu starega in ob prelomu v novo leto, vam študentkam in študentom, mentoricam in mentorjem, animatoricam in animatorjem, prostovoljkam in prostovoljcem, sodelavkam in sodelavcem, vodjem 52-tih univerz po Sloveniji, sponzorjem, partnerskim ustanovam v Sloveniji in po svetu, vsem, prav vsem, ki si prizadevate za humanističen pogled na starost, staranje, starejše in izobraževanje. Že dolgo vemo, da je domala vse v naših rokah in da bo leto tudi tokrat tako dobro, kot ga bomo dobrega naredili.

Hvala vsem za zavzeto skupno prizadevanje.

Prof. dr. Ana Krajnc, predsednica

Tudi njej je trideset let. Za delovanje in priznanje UTŽO Velenje so zaslužni vsi Velenje, september 2016

Visoko občinsko priznanje - plaketo Mestne občine Velenje - je UTŽO Velenje ponosno prejela za svoj trideseti rojstni dan, za "trideset let prostovoljnega dela na področju izobraževanja ter širjenja znanja starejših na lokalni in regijski ravni." Za delovanje univerze so zaslužni prav vsi njeni člani, zagotovo pa je plaketa priznanje njihovem delu, izjemna spodbuda študentom za nadaljnje pridobivanje ter darovanje znanja in kulture, je izraz podpore skupnosti starejših, ki se nenehno učijo.

(Vir: Marija Vrtačnik, predsednica)

Pogled od strani na del omizja v Žalcu

Zakaj se starejši izobražujejo, so se spraševali v Žalcu Žalec, 18. november 2016

S kratkim uvodnim predavanjem je prof. dr. Ana Krajnc, predsednica SUTŽO, predstavila periodično spletno publikacijo Mentor in znanje, nadaljevala pa z analizo psiholoških in družbenih dejavnikov na delu ob upokojitvi. *Delavnice o pomenu izobraževanja starejših* so se udeležili mentorji in animatorji UTŽO Žalec. Te je zanimal andragoški cikel (kako nastane in poteka izobraževalni program). Predmet medsebojnega učenja so bile tudi njihove izkušnje z delom v gibanju *Znaš, nauči drugega*, kjer se lahko vsakdo uči in se izkaže kot mentor. (Vir: Jana Kasesnik)

Oboji, mladi iskalci zaposlitve in starejši študenti SUTŽO, želijo vedeti, kdo so Trebnje, 29. november 2016

V okviru strokovnega posveta Znaš, nauči drugega, ki je potekal ob finančni podpori Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS, v organizaciji SUTŽO in Centra za izobraževanje in kulturo Trebnje, je potekala delavnica - *Sejem kompetenc* mladih iskalcev zaposlitve in starejših študentov SUTŽO. Na sejmihi se običajno prodaja, na našem se je darovalo! Mladi iskalci zaposlitve bi se radi učili o medsebojnih odnosih, strukturiranju časa, razvoju odgovornosti, pridobivanju faktografskega znanja, samostojnem učenju. Potrebovali bi pomoč pri podjetniškem delovanju, kompetentno usmerjanje (poslovno, finančno, pravno, psihološko). Starejši s SUTŽO bi se radi učili e-poslovanja, zmožnosti vživetega poslušanja, lepega obnašanja, napredne rabe pametnih telefonov. Mladi in stari, oboji želijo odkriti svojo identiteto! Starejši lahko na tej poti mladim nudijo pomoč, spodbudo in podporo. Na

prihodnjih srečanjih bi veljalo mlade in stare vprašati o tem, kaj so njihovi strahovi in upanje. Čustva bi pokazala, kaj eni in drugi potrebujejo, kje in kako se lahko srečajo z darovanjem znanja. Delavnico sta vodili *Alenka Blazinšek* in *prof. dr. Ana Krajnc*. Posvetu je sledila 21. seja *Sveta mreže SUTŽO*.

Bralni študijski krožek budi spalno naselje Dragomer. Primer velja posnemati Dragomer, november 2016

Toneta Pavčka in njegovo zbirko *Angeli* so člani bralnega študijskega krožka Društva Dvig, UTŽO Dragomer, spoznali kar v bifeju, pet let bo tega. Potem "so jih bile polne gostilne", zdaj domujejo v občinski stavbi. Spalna naselja nimajo javnih prostorov, kjer bi se krajani povezali, a dokler nismo v javnem prostoru, ne moremo premostiti lastnih meja (Hannah Arendt). Člani študijskega krožka prebirajo zgolj dela slovenskih ustvarjalcev vseh starosti, tistih iz matične dežele in zamejstva (45 doslej). Stopajo po literarnih poteh, obiskujejo razstave (NUK), gledališke predstave (Drama). Bili so v domačiji Maje Haderlap, šli po poteh iz romana *Angel pozabe*. V lokalni šoli so pripravili predstavitev knjige *Pomenska mreža slovenskih glagolov*, pisca in sokrajana dr. Jureta Zupana. V Knjižnici Bežigrad v Ljubljani so spoznavali pripovedno delo Mirane Bajželj, v Društvu slovenskih pisateljev so bili na dveh večerih, ki ju je pripravil Klub tržaških Slovencev v Ljubljani. Spoznali so literarno ustvarjanje Eveline Umek in literarnovedno raziskovanje tržaške profesorice in literarne zgodovinarke dr. Marije Pirjevec, organizirali so literarne ekskurzije, vse v povezavi s študijskim programom. (Vir: Alenka Logar Pleško)

Več: iold.si/bralni krožek

Luč, kamera, pogovor. Slišali smo film v Enajsti šoli v knjigarni. Foto: Karina Sirk

Enajsta šola v knjigarni: Luč, kamera, pogovor o filmu. Film tudi slišimo Ljubljana, 6. november 2016

17. Enajsta šola v knjigarni *Luč, kamera, pogovor o filmu* v sodelovanju med revijo *Andragoška* spoznanja s Filozofske fakultete v Ljubljani in Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje je tekla ob gostoljubju knjigarne Konzorcij. Tema? Film v izobraževanju odraslih. Spoznali smo rast in naravo kinotečne Kino-katedre za približno 120 pedagogov, ki spoznavajo vlogo

filma v izobraževanju (dr. Andrej Šprah), filme, ki jih mladi snemajo na taboru Krka v Beli krajini (Tadej Fink), vsebino in poslanstvo evropskega projekta CINAGE, evropski film za dejavno staranje (Meta Furlan), projekt *RefugeesIN* ali slov. *Begunski časi*, nastajanje in propaganda, resnica dokumentarnega filma (dr. Dušana Findeisen), nastajanje programa *Srečamo se v kinu* (dr. Filip Breskvar). Kako slišimo film - glasba v filmu - se je spraševal doc. dr. Mitja Reichenberg: "Glasba ne sme biti neslišna, kajti je pomenljiva za razumevanje filma, nemalokrat anticipira zaplet ali razplet." *Trubarjeva hiša literature bo domala celoleten cikel svojih mesečnih srečanj posvetila prav temu vprašanju*. Vabljeni! Pogovor v Enajsti šoli v knjigarni je moderirala izr. prof. dr. Nives Ličen, so-urednica revije Andragoška spoznanja.

Projekt Okusi Donave. Mednarodna nagrada Tatjana Rodošek in odprtje slikarske razstave

Ljubljana, 8. november 2016

Združenje DANET, ki ima sedež v Ulmu, je k sodelovanju povabilo organizacije starejših iz obdonavskih držav. Mednarodni konferenci na temo hrane, ki se je odvila julija v Ulmu, je sledila predstavitev projektov. SUTŽO je predstavila svojo dvojezično spletno publikacijo študije *Kruh skozi čas*, ki obravnava kruh z ekonomskega, sociološkega, etnološkega, antropološkega in še katerega vidika (delo študijske skupine novinarstva pri mentorici Nevi Železnik) in slikarski katalog *Slikarski čopič in kruh*, s katerim so slikarske skupine mentorice Duše Jesih predstavile svoja dela, podobe kruha. SUTŽO je na fotografski natečaj DANET prijavila več fotografij. Nagrajenka mednarodnega natečaja je postala študentka *Tatjana Rodošek* (na sliki). Ob podelitvi te nagrade so na SUTŽO hkrati odprli tudi pregledno slikarsko razstavo študijske skupine mentorice Duše Jesih. Razstava je v prostorih SUTŽO, Poljanska 6 v Ljubljani.

Prirejajo leposlovna besedila. Prispevajte svoje znanje tudi vi

Ljubljana, november 2016

Skupina je začela delovati pred leti v Centru za usposabljanje, delo in varstvo v Črni na Koroškem, nadaljevala je v Centru za usposabljanje, delo in varstvo na Igu. Leposlovna besedila prireja v lahko berljiv jezik, pripravlja pa tudi avtorsko besedilo (mentorica Aksinija Kermauner). V Centru na Igu so se spoprijeli celo s slovensko ustavo. (Vir: Tereza Žerdin)

Z znanjem in ciklom predavanj do dejavnega državljanstva

Ljubljana, november - december 2016

Ne vemo, ne znamo, nismo informirani o pristojnosti posameznih institucij. Posledica? Pravic ne znamo uveljavljati, ne vemo, kako biti dejaven/a državljan/ka. Na SUTŽO tečejo predavanja za spoznavanje vladnih in nevladnih organizacij na lokalni, regionalni, nacionalni

in tudi evropski ravni, vse od zavoda za zdravstveno zavarovanje do Evropskega parlamenta. Potrebujemo široko sliko, da bi se znali odločati in svetovati, če bi bilo potrebno.

Vrh dolgega omizja ...

Posvet o izobraževanju in socialni vključenosti ranljivih skupin Ljubljana, 25. oktober 2016

Na SUTŽO so se zbrali predstavniki/ce raznoterih organizacij in ustanov (ZDUS, Zavod Nefiks, MDDSZ, Vlada RS, mreža SUTŽO), da vsak s svojega vidika osvetlijo vprašanje socialne vključenosti. Sledil je strokovni posvet mreže SUTŽO. Priporočila? Podpreti velja prožne oblike izobraževanja in zaposlovanja za vse generacije, v nasprotju z zdajšnjimi težnjami (prof. dr. Ana Krajnc). Mladi in stari imajo težave z digitalizacijo/robotizacijo. Mladi so izjemno heterogena skupina, tako kot starejši! (Alenka Blazinšek) Uveljavljati velja postopno upokojevanje. Izobraževanje je družbena naložba, ki se obrestuje. Zanemarjeno znanje zastara! (dr. Magda Zupančič). Prebivalstvene spremembe imajo družbene in ekonomske posledice, kličejo po spremembah (Marija Pukl). Naveličani smo besed. Delujmo! Dragocen primer delovanja je bil projekt, ki ga je spodbudila Ljuba Fišer (ZDUS), upokojena vzgojiteljica. Udeležila ga je v Ormožu. Želela je vključiti moške, ki niso spadali nikamor, ker pa so bili v osamosvojitveni vojni, je pričela s to temo. Od tod pa do njihovega vrednega družbenega delovanja je bilo sicer kar nekaj korakov, a bili so uspešni! Predstavniki mreže SUTŽO so dali poudarek svojemu lokalnemu delovanju in povezovanju. Posvet je sofinanciralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS.

Kultura starejših, kultura prebežnikov + kultura večine = nova kultura Ljubljana, 2.-3. december 2016

"RefugeesIN (slov. Begunski časi) ponuja nove učne priložnosti za boljše vključevanje v družbo. Učenje poteka ob kritični analizi evropskega filma in z ustvarjanjem dokumentarnih filmov, ki prikazujejo spodbudne življenjske zgodbe prebežnikov." Tako so projektni partnerji strnili vsebino, metode in glavne rezultate projekta, ki je deležen podpore Evropske unije. Razprava je tekla o dogajanjih v Grčiji (prebežniki leto in dlje čakajo na obravnavo prošnje za azil, ostajajo na otokih, iti na kopno je prepovedano). Materialne okoliščine so različno dobre, birokratske omejitve nerazumljive. V Nemčiji je za izobraževanje prebežnikov na razpolago veliko denarja, a sicer velika hamburška ljudska univerza obsežnega izobraževanja ne zmore. Italija in Portugalska sta prebežnikom prijazni, a ti na Portugalsko ne prihajajo! SUTŽO je

zaznala podobnost med položajem prebežnikov in starejših. Gre za potrebo, da se kultura večine in kultura manjšine spojita na temelju premagovanja socialnih stereotipov in predsodkov, medsebojnega poznavanja in zaupanja. Projekt, ki ga sofinancira Evropska unija, vodita *Karina Sirk* in *Dušana Findeisen*. Oglejte si dokumentarni film *4.1 miles*, ki so ga priporočili grški partnerji. Spoznali boste, kaj je "begunska kriza", kriza vseh nas?

<http://www.nytimes.com/video/opinion/100000004674545/41-miles.html>

Fernand Leger: Štiri kolesarke, olje na platnu

Moč združenih žensk nad 45 let ali fr. *Forces femmes* Pariz, oktober 2016

Ženske 45 + težko najdejo zaposlitev. Brezposelne ženske so se tako združile v organizacijo prostovoljk *Forces femmes* (slov. Moč žensk). Da si ustvarijo delo, jim pomagajo prostovoljke iz vseh okolij. Pokažejo svoj primer kot vzor, usmerjajo jih, organizirajo in izvajajo brezplačno izobraževanje. Prostovoljke so izobražene, izvedenke na svojem polju, imajo široko socialno mrežo. Pomagajo narediti trženjske strategije, načrt za odnose z javnostjo. Nedavno je ena od članic mreže naredila 3D tiskalnik v obliki čokolade. Zdaj ji druge pomagajo izdelek predati slaščičarjem, podjetjem, restavracijam.

Prevedli smo za branje in razpravo v študijskih krožkih

Da bi lahko napisali en sam stih, moramo prej spoznati veliko mest, ljudi in stvari. Moramo poznati živali, občutiti, kako letijo ptice in vedeti, kako se zazibljejo cvetice, ko se zjutraj razprejo. Moramo se spomniti poti po neznanih pokrajinah, srečanj, ki se jih nismo nadejali, slehernega slovesa, ki se je dolgo približevalo, spomniti se dni svojega otroštva, katerega skrivnosti si še zmeraj nismo razjasnili, staršev, ki smo jih prizadeli, ko so nas ti hoteli razveseliti, mi pa veselja nismo razumeli - bilo je to veselje za nekoga drugega - otroških bolezni, ki so nerazumljivo vzniknile iz prenekaterih globokih in bolečih sprememb. Moramo se spomniti dni, ki smo jih preživeli v spokojnih in mirnih sobah, jutra na morski obali, samega morja, drugih morij, potovanj skozi noč v visoko nad nami pod zvezdami trepetajočih nočeh. In vendar ni dovolj, če pomislimo na vse to! Spomniti se moramo številnih noči ljubezninobena ni bila podobna drugi - krikov žensk, ki so si želele otrok, bledih uspavanih porodnic. Moramo izkusiti bdenje ob umirajočih, obsedeti ob njihovem mrtvem telesu, v sobi, ob odprtem oknu in zvokih, ki priplavajo do nas in znova utihnejo. A tudi spomini niso dovolj! Moramo jih znati tudi pozabiti, kadar jih je preveč! In biti moramo neizrekljivo potrpežljivi, ko čakamo, da se nam povrnejo, čeprav spomini še niso tisto pravo! Šele takrat, ko postanejo naša kri, pogled, kretnja, šele ko jih ni več moč poimenovati, ko se nas več ne spominjajo, šele tedaj, in zgolj tedaj, se lahko zgodi, da ob redko blagoslovljeni uri iz njih vznikne prva beseda nekega stiha.

Rainer-Maria Rilke: Malteške beležnice

Francoska različica: <https://www.youtube.com/watch?v=JDd2bzXXkvU>

Preteklost je sedanost v nastajanju (Laurent Terzieff)

Napovedujemo, vabimo

15.-18. december 2016, Riga, Latvija. Uvodno srečanje partnerjev v projektu **Prenos koncepta Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje na baltiške države**. Sodelujeta dr. Dušana Findeisen in Karina Sirk.

19. december 2016 ob 18.00 uri, UTŽO Ljubljana. Predavanje Tjaše Krivec **Bralne težave in oblikovanje besedila**. Prijave: Polona Kelava, Inštitut za disleksijo, polona.kelava@guest.arnes.si

22. december 2016 ob 16.00, UTŽO Ljubljana. Drugo izobraževalno srečanje v ciklu **Z znanjem do dejavnega državljanstva**. Mentorica mag. Alenka Oven

27. december 2016 ob 10.00, Kino Komuna. **Srečamo se v kinu** ob ogledu filma Juliette.